

**OSMANLI'DA ORMAN İDARESİ VE
ORMANCILIK POLİTİKALARI
(1840-1918)**

Dr. Ahmet NİZAMOĞLU

© Copyright 2024

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi AŞ'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN 978-625-399-913-1	Sayfa ve Kapak Tasarımı Akademisyen Dizgi Ünitesi
Kitap Adı Osmanlı'da Orman İdaresi ve Ormanlık Politikaları (1840-1918)	Yayıncı Sertifika No 47518
Yazar Ahmet NİZAMOĞLU ORCID iD: 0000-0002-2792-3230	Baskı ve Cilt Vadi Matbaacılık
Yayın Koordinatörü Yasin DİLMEN	Bisac Code HIS000000
	DOI 10.37609/akya.874

Kütüphane Kimlik Kartı
Nizamoğlu, Ahmet.

Osmanlı'da Orman İdaresi ve Ormanlık Politikaları (1840-1918) / Ahmet Nizamoğlu.
Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2024.
420 s. : tablo, şekil. ; 160x235 mm.
Kaynakça, Ekler ve İndeks var.
ISBN 9786253999131

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Kitabevi AŞ

Halk Sokak 5 / A
Yenişehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

Annem Nergül Nizamoğlu ve Babam Osman Nizamoğlu'na minnetle

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın amacı Osmanlı Devleti'nin 1840-1918 yılları arasındaki orman idaresini ve ormancılık politikalarını açıklamaktır. Bu amaçtan hareketle eserin birinci bölümünde *Tanzimat'tan II. Meşrutiyet'e Osmanlı Ormancılığını Modernleştirme Çabaları* başlığı adı altında Osmanlı ormancılığında başlayan değişim ve dönüşümler irdelenmiştir. Tanzimat'ın ilanından devletin yeni gelir kaynakları bulma arayışına girmiş olup bu noktada doğal servet olarak görülen ormanlardan yararlanma düşüncesi ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda merkezi idare tarafından ormanların kontrol altına alınmasına yönelik ilk idari girişimlerden bahsedilmiştir. 1857'de Fransız uzmanların istihdam edilmesinin ardından orman meselesinde bilimsel açıdan nasıl bir yaklaşım benimsendiği ortaya konulmuştur. Ayrıca ormancılığın organize edilmesine yönelik idari çalışmalardan ve ormancılık politikalarından bahsedilmiştir. Fransız uzmanlar öncülünde 1858'de başlayan ormancılık eğitiminin geçirdiği safhalar incelenmiştir. Ormancılık eğitimi nicelik ve nitelik açısından değerlendirilmiştir. Orman hukukunun oluşturulma aşamaları üzerinde durularak özellikle 1870'te yürürlüğe giren Orman Nizamnamesi'nin neden ve sonuçları detaylandırılmıştır. Eserin ikinci bölümünde *Orman ve Ma'âdin ve Zirâat Nezâreti (1893-1908)* ele alınmıştır. Bu kısımda ilk olarak 1893'te kurulan Orman ve Ma'âdin ve Zirâat Nezâreti'nin ilk nazırı Selim Melhame'nin biyografisine yer verilmiştir. Selim Melhame II. Meşrutiyet'in ilanına kadar olan süreçte 15 yıl boyunca nezarete tek hâkim güç olarak görev yapmış bir sima olarak karşımıza çıkmaktadır. İkinci olarak ise Orman ve Ma'âdin ve Zirâat Nezâreti'ni hangi şartların ortaya çıkardığı, nezaretin ormancılıktaki yeri ve faaliyetleri izah edilmiştir. Eserin üçüncü bölümünde *II. Meşrutiyet Dönemi'nin Değişen Koşullarında Orman İdaresi ve Orman Politikaları* değerlendirilmiştir. II. Meşrutiyet Dönemi birçok yeniliği beraberinde getirdiği gibi devlet kurumlarında da bürokratik reform hareketleri başlamıştır. Bu durumun bir yansıması olarak Orman ve Ma'âdin ve Zirâat Nezâreti'nde gerçekleşen tensikat uygulamalarının ormancılığı nasıl yeniden yapılandığı izah edilmiştir. Daha sonrasında 1912'de alınan bir kararla Ticaret ve Ziraat Nezâreti'ne bağlanan orman teşkilatında gerçekleşen birtakım düzenlemeler irdelenmiştir. 1914-1918 arası dönemde ise yurtdışından getirilen Alman-Avusturyalı ormancıların etkin faaliyetine yer verilmiştir. Osmanlı ormancılığının temel problematiklerinden olan ormancılığın yasal düzlemdeki

eksiklerinin giderilmesi meselesi Tanzimat'tan II. Meşrutiyet'e adeta miras kalmıştır. Bu doğrultuda Meşrutiyet'in getirdiği koşullar çerçevesinde sorunun çözülmesi adına yürütülen yasallaştırma faaliyetlerinin neden ve sonuçları üzerinde önemle durulmuştur. Modern ormancılığın başlamasındaki en önemli etkenlerden birisi ormanlardan ekonomik olarak fayda sağlanması meselesidir. II. Meşrutiyet Dönemi'nde devlet bürokrasisi bu konuya bir kat daha önem vermiştir. Bu noktada yabancılara verilen orman imtiyazları, yerli müteşebbislerin girişimleri ve orman işletmesinde şirketleşme faaliyetleri değerlendirilmiştir. Yeni dönemde ormancılık eğitiminin de tekrar canlandırılması için birtakım girişimler de bulunulmuştur. Bu yeni dönemde müstakil ve âli seviyede bir ormancılık eğitimi başladığı gibi orta dereceli orman mektepleri de açılmıştır. Nihayetinde 1840-1918 yılları arasındaki orman idaresi ve ormancılık politikaları başarı ve başarısızlıklarıyla Türkiye Cumhuriyeti'ne önemli bir orman mirası bırakmıştır.

Bu çalışmanın planlanmasında, yürütülmesinde ve sonuçlanmasında her daim bilgisi, birikimi ve tecrübesiyle değerli zamanını ayırarak beni yönlendiren ve sürekli olarak verdiği dönütlerle katkı sağlayan saygıdeğer danışman hocam Prof. Dr. Ümüt AKAGÜNDÜZ'e bütün emekleri için teşekkür ediyorum. Eserde önemli katkılarını gördüğüm saygıdeğer hocalarım Prof. Dr. Bekir KOÇ, Prof. Dr. Bengül BOLAT, Doç. Dr. Mahmut BOLAT, Doç. Dr. Ramazan ALABAŞ, Doç. Dr. Seval YİNİLMEZ AKAGÜNDÜZ'e teşekkür ediyorum. Her daim ilmi katkılarıyla ve manevi desteğiyle yanımda olan Dr. Öğr. Üyesi İlker TÜRKMEN'e esere olan katkılarından dolayı teşekkürlerimi sunuyorum. Hacettepe Üniversitesi Rektör Danışmanı saygıdeğer büyüğüm Selçuk KAPLAN'a, sürece olan katkılarından ve bana olan desteğinden dolayı teşekkürlerimi sunuyorum. Orman mühendisi olmasının yanı sıra ormancılık tarihine yönelik çalışmaları ve bu alandaki hakimiyeti sebebiyle defaten yardımına başvurduğum Orman Genel Müdürlüğü Şube Müdürü Doktorant Erhan KILIÇ'a katkılarından dolayı teşekkür ediyorum. Eserin okunmasında ve eleştirel önerileriyle sürece katkıları sebebiyle hayat arkadaşım Aysel ÇAKAN'a, kardeşim Kübra NİZAMOĞLU BABACAN'a ve Arş. Gör. Atakan ÇİÇEK'e teşekkür ediyorum. Anne ve babama üzerimdeki bütün emekleri için sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Son olarak ise Türk Tarih Kurumu'na vermiş olduğu doktora bursu nedeniyle teşekkürlerimi sunarken bu kurumun bânîsi olan Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK'ü saygı ve minnetle anıyorum.

Dr. Ahmet NİZAMOĞLU

Kırşehir, 2024

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
-------------	---

BÖLÜM 1

TANZİMAT'TAN II. MEŞRUTİYET'E OSMANLI ORMANCILIĞINI MODERNLEŞTİRME ÇABALARI

I. Osmanlı Ormancılığının Modernleşmesi ve Fransız Uzmanların Etkisi	9
A. Ormanlara Yönelik İlk Adımlar ve Bölgesel Çözümler	9
B. Modern Ormancılığın Dönüm Noktası: Osmanlı Devleti'nin Hizmetinde Fransız Uzmanlar	20
II. Ormancılığı Modernleştirmeye Yönelik Hukuki Düzenlemeler	37
III. Ormancılığın Organize Edilmesine Yönelik İdari Çalışmalar	71
A. İlk İdari Girişimler	71
1. Meclis-i Ma'âbir	74
2. Meclis-i Âli-i Hazâin	78
B. Orman İdaresi'nin Kuruluşu ve Faaliyetleri	80
IV. Modernleşme Sürecinin Değişen Koşullarında Ormancılık Eğitimi	123
A. Orman Mektebi	123
B. Orman ve Ma'âdin Mektebi	136
C. Halkalı Ziraat Mekteb-i Âlisi'nde Ormancılık Eğitimi	143

BÖLÜM 2

ORMAN VE MA'ÂDİN VE ZİRÂAT NEZÂRETİ (1893-1908)

I. Orman ve Ma'âdin ve Ziraat Nâzırı Selim Melhame Paşa	151
II. Orman ve Ma'âdin ve Zirâat Nezâreti'nin Ormancılık Faaliyetleri	162

BÖLÜM 3

II. MEŞRUTİYET DÖNEMİ'NİN DEĞİŞEN KOŞULLARINDA ORMAN İDARESİ VE ORMANCILIK POLİTİKALARI

I. Orman Teşkilatında Bürokratik Reform ve Reorganizasyon	181
---	-----

A. Orman ve Ma'âdin ve Zirâat Nezâreti'nde Tensikat Uygulamaları	181
B. Ticaret ve Ziraat Nezareti'nin İdaresinde Orman Teşkilatı	210
C. Orman İdaresinde Alman-Avusturyalı Ormancılar	217
II. Ormancılık Hakkında Yasal Düzenlemeler	237
A. Millî Bir Girişim: Orman ve Mera Kanunu	237
B. Alman Düşünüşi: Hermann Veith'in Orman Hukukunu Yasallaştırma Faaliyetleri	257
III. Ormancılık Ekonomisine Genel Bir Bakış	272
A. Yabancılara Verilen Orman İmtiyazları ve Yaşanan Sorunlar	284
B. Ormancılıkta Yerli Müteşebbisler	294
C. Ormancılıkta Şirketleşme ve Millî İktisat	299
1. Osmanlı Orman Anonim Şirketi	300
2. Dersaadet Ticaret ve Ziraat ve Sanayi Şirket-i Osmaniyesi	301
3. Tetkikat-ı Madeniye ve Sınaiye Osmanlı Anonim Şirketi	301
4. Garsiyat ve Ziraat Şirket-i Osmaniyesi	302
5. Ticaret-i Berriye ve Bahriye Osmanlı Anonim Şirketi	303
6. Adapazarı Ahşap ve Demir Malzeme İmalathanesi Anonim Şirketi	304
7. Orman İşletme Şirketi	307
8. Millî Orman ve İnşaat Osmanlı Anonim Şirketi	314
IV. Ormancılık Eğitim-Öğretim Faaliyetleri	315
A. Orman Mekteb-i Âlisi	315
1. Açılış Süreci	315
2. İdare ve Muallim Kadrosu	320
3. Eğitim-Öğretim Faaliyetleri	324
B. Orman Jandarma Mektebi	330
C. Orman Ameliyat Mektepleri	330
1. Hendek Orman Ameliyat Mektebi	333
2. Islahiye Orman Ameliyat Mektebi	335
SONUÇ	337
KAYNAKÇA	347
EKLER	369

KISALTMALAR

BCA.	:	T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi
Bkz.	:	Bakınız
BOA.	:	T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi
C.	:	Cilt
Çev.	:	Çeviren
ÇTTAD:		Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi
Der.	:	Derleyen
D.	:	Devre
DİA	:	Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
Ed.	:	Editör
Haz.	:	Hazırlayan
İ.S.	:	İçtima Senesi
MMZC:		Meclis-i Mebusan Zabıt Ceridesi
No	:	Numara
OTAM :		Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi
SDAO :		Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmâniyye
s.	:	Sayfa
S.	:	Sayı
Y.	:	Yıl

KAYNAKÇA

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı

Osmanlı Arşivi (BOA.)

Bab-1 Ali Evrak Odası (BEO.); 1125/84371, 1194/89481, 1313/98454, 1386/103903, 1424/106730, 1434/107488, 1442/108082, 151/11316, 154/11477, 1565/117363, 1592/119363, 1627/122006, 1634/122506, 169/12671, 1745/130811, 1806/135393, 2073/155404, 210/97, 213/15952, 231/17284, 2347/175987, 2484/186288, 252/18896, 2692/201877, 2908/218092, 294/21985, 2944/220778, 2986/223887, 310/23176, 3212/240834, 331/24797, 3364/252239, 3368/252553, 3377/253266, 3381/253508, 3381/253511, 3383/253711, 3392/25454, 3430/257194, 3435/257582, 3443/258224, 3450/258682, 3469/260139, 3477/260749, 3479/260885, 3479/260885, 3482/261113, 3484/261264, 3486/261396, 3490/261700, 3491/261817, 3500/262490, 3507/262954, 3512/263329, 3514/263497, 3517/263765, 3524/264257, 3546/265897, 3565/274850, 357/266761, 3600/269970, 3601/270029, 3628/272036, 3638/272789, 3648/273526, 3690/276699, 371/27817, 3755/281610, 3760/281996, 3855/289113, 3859/289352, 3860/289500, 3862/289606, 3913/293454, 3920/239933, 4050/303710, 4055/304085, 4062/304631, 4160/311996, 4163/312197, 4226/316938, 4229/317172, 4251/318754, 4274/320524, 4275/320567, 4283/321222, 4285/321308, 4294/322009, 4298/322335, 4318/323804, 4347/326011, 4349/326141, 4351/326264, 4351/326265, 4352/326342, 4352/326348, 4352/326384, 4355/326563, 4359/326889, 4362/327121, 4364/327248, 4369/327640, 4369/327642, 4371/327759, 4371/327767, 4396/329656, 4403/330185, 4419/331393, 4419/331400, 4421/331522, 4425/331802, 4435/332605, 4463/334687, 4475/335621, 4486/336413, 4495/337064, 4495/337112, 4496/337139, 4515/338590, 4528/339553, 4532/339847, 4595/344579, 4620/346455, 4621/346567, 4651/348753, 533/39971, 574/429977, 683/51204, 878/65777, 902/67581.

Bab-1 Asaflı Defterleri (A. {DVNSMHM.d}); 49/319, 10/225, 18/150, 30/519, 30/779, 33/198, 34/397, 58/670.

Cevdet Darphane (C.DRB.); 45/2202, 9/404.

Cevdet İktisat (C.İKTS.); 2/65, 18/887.

Cevdet Maliye (C.ML.); 640/26297.

Cevdet Nafia (C.NF.); 3/146.

Dahiliye Altıncı Şube (DH.EUM.6.Şb.); 22/65, 38/19.

Dahiliye Beşinci Şube (DH.EUM.5.Şb.); 86/60.

Dahiliye Defterler (DH.SAİDd.); 1/776, 122/211, 141/227, 167/281, 169/463, 2/264, 37/265, 42/453, 72/67, 80/117, 80/60, 93/105, 93/221, 93/285.

Dahiliye Hapishaneler Müdüriyeti (DH.MB..HPS.M.); 2/23.

Dahiliye Hukuk Müşavirliği (DH.HMŞ.); 13/22, 27/6.

Dahiliye İdare (DH.İD.); 105/1, 105/27, 106/103, 161/26, 189/2, 189/20, 32/58, 65/44.

Dahiliye İdare-i Umumiye (DH.İ.UM.); 55/9, 77/1, 89/1.

Dahiliye İdare-i Umumiye Ekleri (DH.İ.UM.EK.); 18/19, 20/27, 23/111, 26/21, 3/70, 30/81, 32/65, 5/88, 87/62.

- Dahiliye İkinci Şube (DH.EUM.2.Şb.); 30/50.
 Dahiliye Kalemi Mahsus (DH.KMS.); 1/37, 25/8.
 Dahiliye Mektubi Kalemi (DH.MKT.); 1037/27, 158/34, 2662/49, 1277/60, 1521/78, 1877/57, 2063/111, 2235/152, 2643/90, 2645/11, 2650/32, 2651/58, 2696/76, 2735/46, 2750/45, 2892/6, 2790/1.
 Dahiliye Muamelat (DH.TMIK.M.); 142/55.
 Dahiliye Muhaberat-ı Umumiye İdaresi (DH.MUI.); 12/28, 18/30, 29/72, 41/44, 46/8, 50/31, 86/47, 87/19, 87/24, 9/17, 148/73, 149/19.
 Dahiliye Seyrüsefer Kalemi (DH.EUM.SSM.); 26/29.
 Dahiliye Şifre Kalemi (DH.ŞFR.); 65/29.
 Dahiliye Tahrirat Kalemi (DH.EUM.THR.); 33/35.
 Dahiliye Umur-ı Mahalliyye ve Vilayat Müdürlüğü (DH.UMVM.); 150/26, 97/28.
 Hariciye Nezareti Hukuk Kısmı (HR.H.); 391/7.
 Hariciye Nezareti İdare (HR.İD.); 1343/48, 1343/49, 1343/50, 1343/51, 1343/52, 1343/54, 1343/55, 1343/56.
 Hariciye Nezareti İstişare Odası (HR.HMŞ.İŞO.); 91/20.
 Hariciye Nezareti Mektubi Kalemi (HR.MKT.); 135/56, 205/60, 207/54, 215/2, 224/84, 231/100, 278/88, 296/99, 319/43, 422/55, 435/51, 435/64, 435/77, 435/80, 439/56, 442/55, 451/76, 463/63, 465/86, 514/89, 554/85, 620/97, 737/78.
 Hariciye Nezareti Siyasi (HR.SYS.); 1356/64, 1814/86, 1921/56.
 Hariciye Nezareti Tahrirat (HR.TH.); 3/72, 343/81.
 Hariciye Nezareti Tercüme Odası (HR.TO.); 151/28, 152/39, 153/4, 196/52, 205/51, 418/261, 448/44, 449/67, 489/19, 520/12, 71/47, 76/15, 76/42.
 Haritalar (HRT.h.); 2601.
 Hazine-i Hassa İradeler (HH.İ.); 105/37.
 İrade Adliye ve Mezahib (İ.AZN.); 5/65.
 İrade Cebel-i Lübnan (İ.MTZ.CL.); 7/308.
 İrade Dahiliye (İ.DH.); 1012/79940, 1045/82125, 1046/82227, 1082/84893, 1107/86631, 1107/86636, 1195/93501, 1241/97239, 1295/102325, 1305/24, 1355/36, 19/902, 20/978, 383/25295, 415/27453, 417/27611, 422/27915, 439/28992, 465/31078, 470/31473, 475/31900, 476/31975, 483/32513, 499/33929, 546/38044, 575/40081, 575/40081, 604/42127, 650/45189, 688/48017, 698/48838, 710/49725, 711/49754, 712/49794, 720/50230, 733/60101, 793/64394, 824/66435, 864/69129, 883/70422, 777/63213.
 İrade Dosya Usulü (İ.DUİT.); 121/3, 33/32, 54/53, 89/43, 89/44, 89/45, 121/31.
 İrade Hariciye (İ.HR.); 110/5373, 202/11543, 336/21654, 409/43, 276/16815.
 İrade Hususi (İ.HUS.); 141/77, 19/33, 8/1.
 İrade Kanun ve Nizamât (İ.KAN.); 1/38, 3/10, 4/7.
 İrade Maliye (İ.ML.); 5/3.
 İrade Meclis-i Mahsus (İ.MMS.); 103/4342, 11/447, 11/452, 13/540, 175/30, 187/2, 31/1302, 38/1560, 38/1597, 48/2056, 48/2062, 59/2788, 66/3115, 67/3141, 8/331, 90/3845, 11/452.
 İrade Meclis-i Umumi (İ.MLU.); 11/22, 4/23.
 İrade Meclis-i Vâlâ (İ.MVL.); 137/3770, 228/7849, 372/16327, 376/16518, 389/16950, 398/17314, 400/17395, 508/22956.
 İrade Mesail-i Mühimme (İ.MSM.); 1/11.

- İrade Orman ve Maadin (İ.OM.); 1/11, 1/29, 10/24, 11/36, 13/15, 13/19, 13/21, 13/22, 13/23, 13/38, 14/10, 4/62, 6/2, 7/49, 8/30.
- İrade Şura-yı Devlet (İ.ŞD.); 10/501, 15/669, 30/1470, 34/1694, 38/1955, 42/2220, 45/2429, 8/437
- İrade Taltifat (İ.TAL.); 108/125, 108/38, 119/5, 120/82, 136/70, 146/41, 186/48, 202/13, 206/30, 234/79, 238/36, 245/11, 338/48, 405/7, 46/10, 73/9.
- İrade Ticaret ve Nafia (İ.TNF.); 2/6, 20/8, 21/26.
- İrade Ticaret ve Ziraat (İ.TZT.); 1/29, 1/34.
- Maarif Nezareti Mektubi Kalemi (MF.MKT.); 1229/130, 21/82, 3/128, 3/25, 5/52
- Mabeyn-i Hümayun Evrakı İradeleri (MB.İ.); 52/100.
- Maliye Nezareti Emlak-ı Emiriyye Müdüriyeti (ML.EEM.); 769/19.
- Meclis-i Vâlâ (MVL.); 1042/21, 1042/45, 231/17, 235/50, 730/43, 788/13, 851/4, 874/85.
- Meclis-i Vükela Mazbataları (MV.); 110/43, 115/93, 127/24, 129/56, 129/64, 149/6, 154/45, 163/98, 165/77, 166/98, 184/41, 188/18, 196/153, 202/105, 202/63, 203/89, 206/47, 207/75, 209/58, 212/132, 221/230, 226/134, 231/115, 231/312, 232/120, 235/143, 247/5, 247/57, 248/57, 248/67, 249/158, 252/70, 253/20, 257/137, 38/47, 63/6.
- Sadaret Amedi Kalemi Evrakı (A.}AMD.); 35/64, 78/28, 91/1.
- Sadaret Divan Kalemi Evrakı (A.}DVN.); 148/47, 97/82.
- Sadaret Düvel-i Ecnebiyye Evrakı (A.}DVB.DVE.); 15/12.
- Sadaret Meclis-i Vâlâ Evrakı (A.}MKT.MVL.); 10/72, 132/26.
- Sadaret Mektubi Kalemi Evrakı (A.}MKT.); 41/8.
- Sadaret Mukavelenamer (A.}DVN.MKL.); 50/19, 56/16, 62/13, 62/21, 64/1, 64/9, 67/1, 68/12, 9/9, 19/23.
- Sadaret Mühimme Evrakı (A.}DVN.MHM.); 33/97, 33/99.
- Sadaret Mühimme Kalemi Evrakı (A.}MKT.MHM.); 134/7, 143/49, 144/66, 146/71, 162/79, 189/95, 195/15, 216/75, 233/68, 277/16, 302/81, 342/68, 352/52, 356/38, 379/27, 382/60, 405/64, 414/40, 423/24, 424/31, 463/72, 468/62
- Sadaret Mühimme Kalemi Evrakı (A.}MKT.MHM.); 225/96, 336/93.
- Sadaret Nezaret ve Devair Evrakı (A.}MKT.NZD.); 347/92, 348/15, 380/38, 381/51, 281/50, 37/33, 37/95, 38/13, 434/70, 44/109, 63/73.
- Sadaret Umum Vilayat Evrakı (A.}MKT.UM.); 105/30, 120/46, 120/66, 120/96, 122/44, 125/16, 145/48, 38/52, 59/68.
- Sadaret Umum Vilayet Evrakı (A.}MKT.UM.); 121/86.
- Satın Alınan Evrak Ali Fuat Türkgeldi Evrakı (HSD.AFT.); 12/139.
- Şura-yı Devlet (ŞD.); 1176/1, 1177/4, 1227/21, 1245/31, 1246/16, 1246/26, 1250/7, 1258/4, 1260/31, 1267/13, 1268/12, 1299/51, 1445/11, 235/7, 2383/35, 239/27, 262/8, 2733/27, 2772/67, 2773/6, 2779/30, 279/42, 2847/33, 3060/31, 3104/48, 3143/24, 3166/22, 317/29, 436/98, 50/31, 515/20, 516/17, 516/21, 517/7, 518/12, 518/37, 529/11, 529/26, 529/4, 530/43, 530/7, 536/19, 541/26, 541/33, 542/14, 543/20, 543/25, 543/39, 544/13, 547/11, 550/59.
- Taşra Evrakı Bosna Müfettişliği Evrakı (TŞRBNM.); 14/116, 24/28, 25/38, 28/62.
- Teftişat-ı Rumeli Evrakı (Rumeli Müfettişliği) Kosova Evrakı (TFR.I.KV.); 195/19470.
- Teftişat-ı Rumeli Evrakı (Rumeli Müfettişliği) Makat Evrakı (TFR.I.MKM.); 32/3141, 32/3149.
- Teftişat-ı Rumeli Evrakı (Rumeli Müfettişliği) Müteferrik Evrak (TFR.I.M.); 23/2227.

- Teftişat-ı Rumeli Evrakı (Rumeli Müfettişliği) Sadaret Evrakı (TFR.I.A.); 32/3119.
 Teftişat-ı Rumeli Evrakı (Rumeli Müfettişliği) Selanik Evrakı (TFR.I.SL.); 196/19514.
 Ticaret, Nafia, Ziraat, Orman, Maadin Nezaretleri (T.); 1695/69, 1702/102, 1705/81, 1708/91, 697/106, 698/142.
 Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi Evrakı (TS.MA.e.); 1213/50, 1217/32.
 Yıldız Arzuhal Jurnal (Y.PRK.AZJ.); 2/81.
 Yıldız Askeri Maruzat (Y.PRK.ASK); 200/62, 74/12.
 Yıldız Başkitabet Dairesi Maruzatı (Y.PRK.BŞK.); 67/10.
 Yıldız Esas Evrak (Y.EE.); 12/26, 12/40, 79/20.
 Yıldız Hariciye Nezareti Maruzat (Y.PRK.HR.); 34/21.
 Yıldız Hususi Maruzat (Y.A.HUS.); 169/58, 262/44, 269/89, 274/60, 286/100, 524/50.
 Yıldız Mütenevvi Maruzat (Y.MTV.); 47/116, 8/106.
 Yıldız Orman, Maadin ve Ziraat Nezareti Maruzatı (Y.PRK.OMZ.); 1/33, 1/34, 3/35, 1/39, 1/52, 1/53, 1/63, 1/70, 1/9, 1/98, 2/65, 3/14, 3/18, 3/41, 3/80, 3/90.
 Yıldız Tahrirat-ı Ecnebiyye ve Mabeyn Mütercimliği (Y.PRK.TKM.); 24/41.
 Yıldız Resmi Maruzat (Y.A.RES.); 10/72, 5/80, 7/6, 73/2.
 Yıldız Sadaret (Y.PRK.A.); 7/40.
 Yıldız Zabtiye Nezareti Maruzatı (Y.PRK.ZB.); 35/37, 36/1.

Cumhuriyet Arşivi (BCA.)

- Toprak İskân Genel Müdürlüğü (Muhacirin Fonu) İskan (272-0-0-11); 14-52-7.
 Başbakanlık Kararlar Daire Başkanlığı (30-18-1-1); 13-20-18, 5-26-8.

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Orman Fakültesi Arşivi (İÜ-C/OFA.)

Memurlar Cetveli

Resmi Yayınlar

Salnameler

- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, Sene 1277 (1861), 15. Def'a, İstanbul: Takvimhane-i Amire, (1277/1861).
Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye, Sene 1278 (1861), 16. Def'a, İstanbul: Darü't-Tıbaat'ül-Amire, (1278/1861).
Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmâniyye, Sene 1282 (1865), 20. Def'a, İstanbul: Matbaa-i Amire, (1282/1865).
Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye, Sene 1283 (1866), 21. Def'a, İstanbul: Matbaa-i Amire, (1283/1866).
Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmâniyye, Sene 1284 (1867), 22. Def'a, İstanbul: Darü't-Tıbaat'ül-Amire, (1284/1867).
Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmâniyye, Sene 1285 (1868), 23. Def'a, İstanbul: Darü't-Tıbaat'ül-Amire, (1285/1868).
Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye, Sene 1286 (1869), 24. Def'a, İstanbul: Darü't-Tıbaat'ül-Amire, (1286/1869).
Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye, Sene 1287 (1870), 25. Def'a, İstanbul: Darü't-Tıbaat'ül-Amire, (1287/1870).

- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, Sene 1288 (1871), 26. Def'a, İstanbul: Darü't-Tıbaat'ül-Amire, (1288/1871).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, Sene 1289 (1872), 27. Def'a, İstanbul: Darü't-Tıbaat'ül-Amire, (1289/1872).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, Sene 1290 (1873), 28. Def'a, İstanbul: Darü't-Tıbaat'ül-Amire, (1290/1873).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, Sene 1291 (1874), 29. Def'a, İstanbul: Matbuat-ı Maarif, (1291/1874).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, Sene 1292 (1875), 30. Def'a, İstanbul: Matbuat-ı Maarif, (1292/1875).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, Sene 1293 (1876), 31. Def'a, İstanbul: Matbuat-ı Maarif, (1293/1876).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, Sene 1294 (1877), 32. Def'a, İstanbul: Halil Efendi Matbaası, (1294/1877).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, Sene 1295 (1878), 33. Def'a, İstanbul: Rıza Efendi Matbaası, (1295/1878).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, Sene 1296 (1879), 34. Def'a, İstanbul: Hacı Hüseyin Efendi Matbaası, (1296/1879).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, Sene 1297 (1880), 35. Def'a, İstanbul: Matbaa-i Amire, (1297/1880).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, Sene 1298 (1881), 36. Def'a, İstanbul: Mahmut Bey Matbaası, (1298/1880).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, Sene 1299 (1882), 37. Def'a, İstanbul: Matbaat-ı Maarif, (1299/1882).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, 1300 (1883) Sene-i Hicriyesine Mahsus, 38. Sene, İstanbul: Matbaa-i Ebuzziya, (1299/1882).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, 1301 (1884) Sene-i Hicriyesine Mahsus, 39. Sene, İstanbul: Matbaa-i Osmaniye, (1301/1884).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, 1302 (1885) Sene-i Hicriyesine Mahsus, 40. Def'a, İstanbul: Matbaa-i Osmaniye, (1302/1885).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, 1303 (1886) Sene-i Hicriyesine Mahsus, 41. Def'a, İstanbul: Mahmut Bey Matbaası, (1303/1886).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, 1304 (1887) Sene-i Hicriyesine Mahsus, 42. Sene, İstanbul: Mahmut Bey Matbaası, (1304/1887).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, 1305 (1888) Sene-i Hicriyesine Mahsus, 43. Def'a, İstanbul: Mahmut Bey Matbaası, (1305/1888).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, 1306 (1889) Sene-i Hicriyesine Mahsus, 44. Sene, İstanbul: Mahmut Bey Matbaası, (1306/1889).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, 1307 (1890) Sene-i Hicriyesine Mahsus, 45. Sene, İstanbul: Matbaa-i Amire, (1307/1890).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, 1308 (1891), 46. Sene, İstanbul: Matbaa-i Amire, (1308/1891).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, 1309 (1892), 47. Sene, İstanbul: Matbaa-i Amire, (1309/1892).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, 1311 (1893), 49. Sene, İstanbul: Matbaa-i Amire, (1311/1893).

- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, 1312 (1894), 50. Sene, İstanbul: Matbaa-i Amire, (1312/1894).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, 1313 (1895), 51. Sene, İstanbul: Matbaa-i Amire, (1313/1895).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, 1314 (1896), 52. Sene, İstanbul: Matbaa-i Osmaniye, (1314/1896).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, 1315 (1897) Senesine Mahsus, 53. Sene, İstanbul: Alem Matbaası Ahmet İhsan ve Şurekası, (1315/1897).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, 1316 (1898) Sene-i Hicriyesine Mahsus, 54. Sene, İstanbul: Alem Matbaası Ahmet İhsan ve Şurekası ve Mahmut Bey Matbaası, (1314/1898).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, 1317 (1899) Sene-i Hicriyesine Mahsus, 55. Sene, İstanbul: Daru'l-Hilafeti'l-Aliye Matbaa-i Amire, (1315/1899).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, 1318 (1900) Sene-i Hicriyesine Mahsus, 56. Sene, İstanbul: Mahmut Bey Matbaası-Serviçen Matbaası, (1316/1900).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, 1319 (1901) Sene-i Hicriyesine Mahsus, 57. Sene, İstanbul: Daru'l-Hilafeti'l-Aliye Malumat-Tahir Bey Matbaası, (1317/1901).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, 1320 (1902) Sene-i Hicriyesine Mahsus, 58. Sene, İstanbul: Darü't-Tıbaatü'l-Amire, (1318/1902).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, 1321 (1903) Sene-i Hicriyesine Mahsus, 59. Sene, İstanbul: Alem Matbaası Ahmet İhsan ve Şurekası, (1319/1903).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, 1322 (1904) Sene-i Hicriyesine Mahsus, 60. Sene, İstanbul: Matbaa-i Ahmet İhsan ve Şurekası, (1320/1904).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, 1323 (1905) Sene-i Hicriyesine Mahsus, 61. Sene, İstanbul: Matbaa-i Ahmet İhsan, (1321/1905).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, 1324 (1906) Sene-i Hicriyesine Mahsus, 62. Sene, İstanbul: Matbaa-i Ahmet İhsan, (1322/1906).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, 1325 (1907) Sene-i Hicriyesine Mahsus, 63. Sene, İstanbul: Matbaa-i Ahmet İhsan, (1322/1907).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, 1326 (1908) Sene-i Hicriyesine Mahsus, 64. Sene, İstanbul: Matbaa-i Ahmet İhsan, (1323/1908).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, 1326 (1910) Sene-i Maliyesi, 65. Sene, İstanbul: Selanik Matbaası, (1326/1910).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, 1327 (1911) Sene-i Maliyesi, 66. Sene, İstanbul: Selanik Matbaası, (1327/1911).
- Salname-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye*, 1328 (1912) Sene-i Maliyesi, 67. Sene, İstanbul: Selanik Matbaası, (1328/1912).

Düstur

- “11 Şevval 1286 Tarihli Orman Nizamnamesinin 31. Maddesini Muaddil Kanun-ı Muvakkat”, 4 Muharrem 1332 (3 Aralık 1913), *Düstur*, Tertip II, C. VI, ss. 70-71.
- “11 Şevval 1286 Tarihli Orman Nizamnamesinin 31. Maddesini Muaddil Kanun, 19 Mart 1333 / 19 Mart 1917”, *Düstur*, Tertip II, C. IX, ss. 288.
- “11 Şevval 1286 Tarihli Orman Nizamnamesinin 33, 36 ve 52. Mevaddı Muaddelesi”, 19 Şaban 1323 (19 Ekim 1905), *Düstur*, Tertip I, C. VIII, ss. 302-303.
- “Alelumum Ormanlardan Çıkarılan Kereste, Hatab ve Kömürlerden Ahz ve İstifa Kılınacak Rüsumat ile Mukabilinde Sarf Edilecek Tezakir ve Pulların Enva'na ve Rüsü-

- matın İstihsal ve Tezakirin İstimaline ve Tedkik ve Kontrollerine Dair Talimattır”, 7 Nisan 1292 (19 Nisan 1876), *Düstur*, Tertip I, C. III, ss. 291-296.
- “Bilcümle Orman Memurlarının Suret-i Tertib ve Vezaifine Dair Talimatdır”, 7 Mart 1293 (19 Mart 1877), *Düstur*, Tertip I, C. IV, ss. 454-469.
- “Evkaf Ormanlarının Suret-i İdaresine Dair Kararname”, 14 Şevval 1293 (2 Kasım 1876), *Düstur*, Tertip I, C. IV, ss. 417.
- “Halkalı Ziraat ve Ormancılık Mekteb-i Âlisi Nizamnamesi”, 13 Şaban 1321 (4 Kasım 1903), *Düstur*, Tertip I, Cilt VII, ss. 1087-1090.
- “Miri Ormanlarından Eşcar Furuhtuna Dair Talimat -ı Muvakkate”, 5 Zilhicce 1312 (30 Mayıs 1895), *Düstur*, Tertip I, C. VII, ss. 4-6.
- “Orman Ameliyat Mektepleri Nizamnamesi”, 2 Mayıs 1329 (15 Mayıs 1913), *Düstur*, Tertip II, C. 5, ss. 410-414.
- “Orman Mektebi Nizamnamesi”, 11 Şevval 1287 (4 Ocak 1871), *Düstur*, Tertip I, C. II, ss. 296-299.
- “Orman Mektebi Nizamnamesi”, 15 Mayıs 1326 (28 Mayıs 1910), *Düstur*, Tertip II, C. II, ss. 281-286.
- “Orman Müfettiş ve Ketebe ve Memur ve Korucu vesair Hademesinden Su-i Hareketleri Vuku Bulanların Ne Vecihle İstintak ve Muhakeme Olunup Ne Suretle Mücazatları Tayin Kılınacağına Dair Talimattır”, 7 Mart 1293 (19 Mart 1877), *Düstur*, Tertip I, C. IV, ss. 450-455.
- “Orman Nizamnamesi”, 11 Şevval 1286 (14 Ocak 1870), *Düstur*, I. Tertip, C. 2, ss. 404-414.
- “Orman Nizamnamesinin 5. Maddesi Hükmünce Ahali-i Kuraya Meccanen Verilmesi Lazım Gelen Kereste ve Hatab ve Kömürün Suret-i İtası Hakkında Talimat”, 27 Safer 1288 (18 Mayıs 1871), *Düstur*, I. Tertip, C. III, ss. 285-287.
- “Orman Nizamnamesinin 7. Maddesinin Yerine Kaim Olmak Üzere Kaleme Alınan Madde-i Nizamiye”, 11 Cemaziyelahir 1312 (10 Aralık 1894), *Düstur*, Tertip I, C. VI, ss. 1544.
- “Orman ve Maadin Mektebi Nizamnamesi”, 29 Receb 1297 (7 Temmuz 1880), *Düstur*, Tertip I, Zeyl I, ss. 89-93.
- “Orman ve Maadin ve Ziraat Nezareti’nde bir Meclis-i İdare Teşkili ile Vezaifi Hakkında İrade-i Seniyye”, 1 Ağustos 1324 (14 Ağustos 1908), *Düstur*, Tertip II, C. I, ss. 53-55.
- “Orman ve Ziraat ve Maadin ve Baytar Memurlarının 17 Rebûlahir 1331 Tarihli İdare-i Umumiye-i Vilayat Kanun-i Muvakkati Mucibince Suret-i Tayin ve Azilleri Hakkında Nizamname”, 14 Mart 1329 (27 Mart 1913), *Düstur*, Tertip II, C. V, ss. 218-220.
- “Ormanları Taht-ı İdare ve İnzibata Alınmayan Vilayata Mahsus Talimatdır”, 17 Şevval 1292 (16 Kasım 1875), *Düstur*, Tertip I, C. III, ss. 281-284.
- “Ormanların İddia-i Tasarrufunda Bulunan Eşhasın Hamil Oldukları Senedatı Muayene ve Tedkik Etmek Üzere Bazı Vilayat ve Evliyeden Bu Defa Teşekkül Etmiş Olan Komisyonların Muamelat-ı Lazimesi Hakkında Kaleme Alınan Talimattır”, 23 Muharrem 1293 (19 Şubat 1876), *Düstur*, I. Tertip, C. III, ss. 300-301.
- “Ormanların Usul-i İdare-i Fenniyeleri Hakkında Kanun”, 5 Nisan 1333 (5 Nisan 1917), *Düstur*, Tertip II, C. 9, ss. 637-638.
- “Tersane ve Tophane İdarelerine Muktezi Kerestenin Tedarik ve İtasına Dair Nizamname”, 11 Şevval 1286 (14 Ocak 1870), *Düstur*, I. Tertip, C. II, ss. 415-418.
- “Ticaret ve Sanayi ve İstatistik Müdüriyetlerinin Ticaret ve Nafia Nezaretinden fek irtibatıyla unvanı Ticaret ve Ziraat Nezareti’nfek-i irtibatıyla unvanı Ticaret ve

Ziraat Nezareti'ne munkalip olmak üzere Ziraat ve Orman ve Maadin Nezareti'ne ilhaki hakkında irade-i seniyye", 11 Zilkade 1329 (3 Kasım 1911), *Düstur*, Tertip II, C. IV, ss. 12-13.

Layiha, Nizamname, Rapor ve İstatistikler

"Orman Ameliyat Mektepleri Nizamnamesi", *Orman ve Ma'adin ve Ziraat ve Baytar Mecmuası*, Y. 2, S. 8-9, 31 Temmuz 1327 / 13 Ağustos 1911, ss. 407-416.

"Orman İdare-i Umumiyesi Teşkilatı", *Ticaret ve Ziraat Nezareti Mecmuası*, Y. 4, S. 35-36, 28 Şubat 1329 (13 Mart 1914), ss. 785-792.

"Orman Mektebi Nizamnamesi", 11 Şevval 1287 (4 Ocak 1871), *Düstur*, Tertip I, C. II, ss. 296-299.

"Orman Mektebi Nizamnamesi", *Orman ve Ma'adin ve Ziraat ve Baytar Mecmuası*, Y. 1, S. 1, 31 Mayıs 1326 (13 Haziran 1910), ss. 3-10.

1323 Senesi Orman İstatistiki, I. Sene, Orman ve Ma'adin ve Zirâat Nezâreti İstatistik İdaresi, Mahmud Bey Matbaası, Dersaadet 1326.

Adapazarı Devlet Ormanlarından Hendek Nahiyesi İdare Mıntkasına Ait Amenajman Layiha-i Fenniyesidir, Helal Matbaası, Dersaadet 1334.

Devlet-i Osmaniye'nin 1325 Senesine Mahsus Bütçesidir, İstanbul 1325.

Devlet-i Osmaniye'nin 1330 Senesine Mahsus Bütçesidir, Matbaa-i Amire, İstanbul 1330.

Hermann Veith, "Orman Müşaviri Mösyö Veith'in Raporu (2) 14 Kanunuevvel 1330 (27 Aralık 1914)", *Ticaret ve Ziraat Nezareti Mecmuası*, 28 Şubat 1330 (13 Mart 1915), Y. 5, S. 44-48, Dersaadet 1331, ss. 391-423.

Hermann Veith, "Orman Müşaviri Mösyö Veith'in Raporu 28 Temmuz 1330 (10 Ağustos 1914)", *Ticaret ve Ziraat Nezareti Mecmuası*, 30 Eylül 1330 (13 Ekim 1914), Y. 5, S. 41,42,43, Dersaadet 1330, ss. 281-294.

Memalik-i Osmaniye'nin 1325 Senesine Mahsus Olan Orman İstatistiğidir, Ticaret ve Ziraat Nezareti İstatistik İdare-i Umumiyesi, Mahmud Bey Matbaası, Dersaadet 1329.

Orman Mektebi Programı, Orman ve Ma'adin ve Zirâat Nezâreti, Orman İdare-i Umumiyesi, Sırat-ı Müstakim Matbaası, s. 1-66.

Orman ve Ma'adin ve Zirâat Nezâreti 1326 Senesi Bütçesi, Matbaa-i Amire, İstanbul, 1328.

Orman ve Ma'adin ve Ziraat ve Baytar Mecmuası, Y. 1, S. 1, 31 Mayıs 1326 (13 Haziran 1910), ss. 39-41.

Orman ve Ma'adin ve Ziraat ve Baytar Mecmuası, Y. 1, S. 1, 31 Mayıs 1326 (13 Haziran 1910), ss. 10-34.

Orman ve Ma'adin ve Ziraat ve Baytar Mecmuası, Y. 1, S. 2, 31 Ağustos 1326 (13 Eylül 1910), ss. 115-121.

Orman ve Ma'adin ve Ziraat ve Baytar Mecmuası, Y. 1, S. 4, 28 Şubat 1326 (13 Mart 1911).

Orman ve Ma'adin ve Ziraat ve Baytar Mecmuası, Y. 2, S. 11-12, 31 Teşrinievvel 1327 (13 Kasım 1911), ss. 812-815.

Orman ve Mera Kanunu, 1328, İBB Atatürk Kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-Kaynaklar, 634.906 ORM 1328 R/1912 k.1/1, ss. 1-38.

Orman ve Mera Kanunu'nun Esbab-ı Mucibe Layihası, 1328, İBB Atatürk Kitaplığı Sayısal Arşiv ve e-Kaynaklar, 634.906 ORM 1328 R/1912 k.1/1, ss. 1-24.

Orman ve Mera Kanununun Neşr ve İlanına Kadar Teşkilatı İcra Olunan Vilâyât ve Elviye-i Müstakile Ormanlarında Tatbik Edilmek Üzere Talimatname, Matbaa-i Âmire, İstanbul 1328, ss. 1-4.

Devlet-i Aliyye-i Osmâniyye'nin 1313 (1897) Senesine Mahsus İstatistiki Umûmîsi, Ticaret ve Nâfia Nezâreti İstatistik Umûmî İdaresi, İstanbul 1316.

Meclis-i Mebusan Zabıt Cerideleri

MMZC (*İçtima-i Fevkâlade*), D. 3, C. 2, İ.S. 1, Otuz Altıncı İnikad, 4 Temmuz 1330 (17 Temmuz 1914).

MMZC (*İçtima-i Fevkâlade*), D. 3, C. 2, İ.S. 1, Otuz Beşinci İnikad, 3 Temmuz 1330 (16 Temmuz 1914).

MMZC, D. 1, C. 1, İ.S. 1, On Birinci İnikad, 31 Kanunuevvel 1324 (13 Ocak 1909).

MMZC, D. 1, C. 1, İ.S. 3, On Üçüncü İnikad, 25 Teşrinisani 1326 (8 Aralık 1910).

MMZC, D. 1, C. 2, İ.S. 1, Otuz Dördüncü İnikad, 11 Şubat 1324 (24 Şubat 1909).

MMZC, D. 1, C. 3, İ.S. 1, Elli Beşinci İnikad, 28 Mart 1325 (10 Nisan 1909).

MMZC, D. 1, C. 3, İ.S. 1, Yetmiş Dördüncü İnikad, 5 Mayıs 1325 (18 Mayıs 1909).

MMZC, D. 1, C. 4, İ.S. 1, Doksan Birinci İnikad, 30 Mayıs 1325 (12 Haziran 1909).

MMZC, D. 1, C. 5, İ.S. 2, Doksan Üçüncü İnikad, 6 Mayıs 1326 (19 Mayıs 1910).

MMZC, D. 1, C. 6, İ.S. 1, Yüz Yirmi Yedinci İnikad, 26 Temmuz 1325 (8 Ağustos 1909).

MMZC, D. 1, C. 6, İ.S. 2, Yüz Altıncı İnikad, 24 Mayıs 1326 (6 Haziran 1910).

MMZC, D. 1, C. 6, İ.S. 3, Seksen Sekizinci İnikad, 18 Nisan 1327 (1 Mayıs 1911).

MMZC, D. 1, C. 6, İ.S. 3, Seksen Yedinci İnikad, 16 Nisan 1327 (29 Nisan 1911).

MMZC, D. 3, C. 2, İ.S. 4, Altmış İkinci İnikad, 4 Mart 1334 (4 Mart 1918).

MMZC, D. 3, C. 2, İ.S. 4, Altmışıncı İnikad, 2 Mart 1334 (2 Mart 1918).

MMZC, D. 3, C. 3, İ.S. 3, Altmış Birinci İnikad, 28 Mart 1333 (28 Mart 1917).

MMZC, D. 3, C. 3, İ.S. 3, Elli Birinci İnikad, 8 Mart 1333 (8 Mart 1917).

MMZC, D. 3, C. 3, İ.S. 4, Yetmiş Dokuzuncu İnikad, 31 Mart 1334 (31 Mart 1918).

Meclis-i Mebusan, 1. Devre-i İçtima-i, Matbaa-i Amire, İstanbul 1 Mart 1328.

Sürelî Yayınlar

“Adana’da Orman Mektebi”, *Sabah*, 13 Temmuz 1333 (13 Temmuz 1917), No: 9938.

“Adana’da Orman Mektebi”, *Tasvir-i Efkâr*, 13 Temmuz 1333 (13 Temmuz 1917), No: 2162.

“Ağaç Bayramları Hakkında”, *Yeni Fikir*, C. 2, S. 9, Mart 1329 (Mart 1913).

“Almanya İmparatoru Hazretlerinin Seyahatleri”, *İkdam*, 4 Teşrinievvel 1314 (16 Ocak 1898), No: 1533.

“Anadolu Ormanları”, *Sabah*, 23 Nisan 1330 (6 Mayıs 1914), No: 8848.

“Avrupa’ya Talebe İzami”, *Tanin*, 17 Ağustos 1325 (30 Ağustos 1909), No: 357.

“Bolu ve Kastamonu Ormanları İmtiyazı Meselesi”, *Tasvir-i Efkâr*, 24 Mart 1334 (24 Mart 1918), No: 2411.

“Bolu ve Kastamonu Ormanları”, *Tasvir-i Efkâr*, 12 Nisan 1334 (12 Nisan 1918), No: 2422.

“Ecnebi Mütihazısı”, *Sabah*, 9 Kanunuevvel 1329 (22 Aralık 1913), No: 8714.

“Firari Selim Melhame”, *Tanin*, 19 Temmuz 1324 (1 Ağustos 1908), No: 1.

“Heyet-i Vekela-i Cedide”, *Sabah*, 23 Nisan 1325 (6 Mayıs 1909), No: 7044.

- “Kastamonu ve Bolu Ormanları İmtiyazı Meselesi”, *Tasvir-i Efkâr*, 5 Mart 1334 (5 Mart 1918), No: 2384.
- “Kastamonu ve Bolu Ormanları Meselesi”, *Tasvir-i Efkâr*, 3 Mart 1334 (3 Mart 1918), No: 2382.
- “Kastamonu ve Bolu Ormanları”, *Sabah*, 4 Mayıs 1330 (17 Mayıs 1914), No: 8859.
- “Kastamonu ve Bolu Ormanları”, *Tasvir-i Efkâr*, 20 Nisan 1334 (20 Nisan 1918), No: 2430.
- “Kastamonu ve Bolu Ormanları”, *Tasvir-i Efkâr*, 21 Nisan 1334 (21 Nisan 1918), No: 2431.
- “Kastamonu ve Bolu Ormanları”, *Tasvir-i Efkâr*, 22 Nisan 1334 (22 Nisan 1918), No: 2432.
- “Kastamonu ve Bolu Ormanları”, *Tasvir-i Efkâr*, 24 Mart 1334 (24 Mart 1918), No: 2403.
- “Memalik-i Osmaniye Dahilindeki Orman ve Madenlerden İstifade”, *Müdafaa-i Maliye ve İktisadiye*, Sene 1, S. 7, 8 Nisan 1330 (21 Nisan 1914).
- “Memalik-i Osmaniye Ormanları”, *Sabah*, 1 Temmuz 1326 (14 Temmuz 1910), No: 7477.
- “Millî Orman ve İnşaat Osmanlı Anonim Şirketi”, *Sabah*, 2 Mart 1334 (2 Mart 1918), No: 10162.
- “Millî Orman ve İnşaat Osmanlı Anonim Şirketi”, *Sabah*, 20 Mart 1334 (20 Mart 1918), No: 10180.
- “Millî Orman ve İnşaat Osmanlı Anonim Şirketi”, *Sabah*, 22 Mart 1334 (22 Mart 1918), No: 10182.
- “Millî Orman ve İnşaat Osmanlı Anonim Şirketi”, *Sabah*, 26 Şubat 1334 (26 Şubat 1918), No: 10158.
- “Millî Orman ve İnşaat Osmanlı Anonim Şirketi”, *Sabah*, 5 Mart 1334 (5 Mart 1918), No: 10165.
- “Millî Orman ve İnşaat Osmanlı Anonim Şirketinden”, *Tasvir-i Efkâr*, 30 Kanunusani 1334 (30 Ocak 1918), No: 2357.
- “Millî Orman ve İnşaat Osmanlı Anonim Şirketinden”, *Tasvir-i Efkâr*, 14 Şubat 1334 (14 Şubat 1918), No: 2365.
- “Millî Orman ve İnşaat Osmanlı Anonim Şirketinden”, *Tasvir-i Efkâr*, 11 Mart 1334 (11 Mart 1918), No: 2390.
- “Mütehassıs Celbi”, *Sabah*, 10 Mayıs 1332 (23 Mayıs 1916), No: 9526.
- “Nizamname İrsali”, *Sabah*, 8 Haziran 1325 (21 Haziran 1909), No: 7090.
- “Numune Ormanı”, *Sabah*, 19 Teşrinievvel 1325 (1 Kasım 1909), No: 7222.
- “Orman Bekçileri İçin”, *Sabah*, 6 Şubat 1329 (19 Şubat 1914), No: 8772.
- “Orman Fen Memurları”, *Sabah Gazetesi*, 26 Temmuz 1326 (8 Ağustos 1910), No: 7501.
- “Orman Haritaları Tanzimi”, *Sabah*, 17 Mart 1333 (17 Mart 1917), No: 9820.
- “Orman Heyet-i Teftişiyesi”, *Tanin*, 23 Temmuz 1327 (5 Ağustos 1911), No: 1051.
- “Orman İdaresi Teşkilatı”, *Sabah*, 21 Şubat 1329 (6 Mart 1914), No: 8787.
- “Orman Kanunu Layihası”, *Tasvir-i Efkâr*, 28 Şubat 1334 (28 Şubat 1918), No: 2379.
- “Orman Kanunu”, *Tanin*, 4 Eylül 1334 (4 Eylül 1918), No: 3496.
- “Orman Komisyonu”, *Sabah*, 28 Nisan 1331 (11 Mayıs 1915), No: 9215.
- “Orman Komisyonu”, *Sabah*, 31 Mart 1331 (13 Nisan 1915), No: 9187.
- “Orman Komisyonu”, *Tasvir-i Efkâr*, 6 Şubat 1330 (19 Şubat 1915), No: 1356.
- “Orman Komisyonu”, *Tasvir-i Efkâr*, 10 Nisan 1331 (23 Nisan 1915), No: 1419.
- “Orman Komisyonu”, *Tasvir-i Efkâr*, 2 Mart 1331 (15 Mart 1915), No: 1380.

- “Orman Komisyonu”, *Tasvir-i Efkâr*, 23 Şubat 1330 (8 Mart 1915), No: 1373.
- “Orman Komisyonu”, *Tasvir-i Efkâr*, 26 Kanunusani 1330 (8 Şubat 1915), No: 1345.
- “Orman Komisyonu”, *Tasvir-i Efkâr*, 27 Şubat 1330 (12 Mart 1915), No: 1377.
- “Orman Komisyonu”, *Tasvir-i Efkâr*, 28 Nisan 1331 (11 Mayıs 1915), No: 1437.
- “Orman Komisyonu”, *Tasvir-i Efkâr*, 3 Nisan 1331 (16 Nisan 1915), No: 1412.
- “Orman Komisyonu”, *Tasvir-i Efkâr*, 30 Mart 1331 (12 Nisan 1915), No: 1408.
- “Orman Komisyonu”, *Tasvir-i Efkâr*, 5 Mayıs 1331 (18 Mayıs 1915), No: 1444.
- “Orman Komisyonu”, *Tasvir-i Efkâr*, 9 Şubat 1330 (22 Şubat 1915), No: 1359.
- “Orman Korucuları”, *Tanin*, 5 Ağustos 1326 (18 Ağustos 1910), No: 705.
- “Orman Mektebi Binası”, *Tanin*, 28 Eylül 1325 (11 Ekim 1909), No: 399.
- “Orman Mektebi Ders Nazırı”, *Tasvir-i Efkâr*, 31 Ağustos 1332 (13 Eylül 1916), No: 1862.
- “Orman Mektebi İçin”, *Tanin*, 4 Teşrinisani 1331 (17 Kasım 1915), No: 2486.
- “Orman Mektebi Mezuniyeti”, *Tanin*, 14 Temmuz 1327 (27 Temmuz 1911), No: 1042-27.
- “Orman Mektebi Mezuniyeti”, *Tanin*, 22 Temmuz 1327 (4 Ağustos 1911), No: 1050.
- “Orman Mektebi Müdavimleri ve Orman Fen Memurları”, *Tercüman-ı Hakikat*, 9 Temmuz 1326 (22 Temmuz 1910), No: 1328.
- “Orman Mektebi Müsabakası”, *Tanin*, 27 Teşrinievvel 1325 (9 Kasım 1909), No: 426.
- “Orman Mektebi Talebesi”, *Sabah*, 20 Mayıs 1331 (2 Haziran 1915), No: 9536.
- “Orman Mektebi Talebesi”, *Tanin*, 1 Teşrinievvel 1325 (14 Ekim 1909), No: 40.
- “Orman Mektebi”, *Sabah*, 1 Kanunuevvel 1325 (14 Aralık 1909), No: 7265.
- “Orman Mektebi”, *Tanin*, 19 Şubat 1326 (4 Mart 1911), No: 898.
- “Orman Mektebi”, *Tanin*, 24 Eylül 1325 (7 Ekim 1909), No: 395.
- “Orman Mektebi”, *Tanin*, 27 Mayıs 1326 (9 Haziran 1910), No: 636.
- “Orman Mektebi”, *Tanin*, 30 Haziran 1327 (13 Temmuz 1911), No: 1029-14.
- “Orman Mektebi”, *Tanin*, 30 Teşrinievvel 1325 (16 Kasım 1909), No: 429.
- “Orman Mektebi”, *Tanin*, 8 Eylül 1324 (21 Eylül 1908), No: 52.
- “Orman Mektebinde”, *Tanin*, 13 Temmuz 1326 (26 Temmuz 1910), No: 682.
- “Orman Müdür-i Umumisi”, *Tasvir-i Efkâr*, 17 Mayıs 1333 (17 Mart 1917), No: 9820.
- “Orman Müdüriyetinde Ecnebi Mütehassıs”, *Tasvir-i Efkâr*, 9 Kanunuevvel 1329 (22 Aralık 1913), No: 948-149.
- “Orman Müfettiş-i Umumileri”, *Tasvir-i Efkâr*, 16 Kanunusani 1329 (29 Ocak 1914), No: 979-149.
- “Orman Mütehassısı Celbi”, *Tasvir-i Efkâr*, 25 Ağustos 1332 (7 Eylül 1916), No: 1856.
- “Orman Mütehassısı”, *Sabah*, 9 Nisan 1329 (22 Nisan 1914), No: 8834.
- “Orman Mütehassısı”, *Tanin*, 2 Eylül 1332 (15 Eylül 1916), No: 2787.
- “Orman Nezareti Tensikatu Hakkında”, *Tanin*, 7 Ağustos 1325 (20 Ağustos 1909), No: 347.
- “Orman Nezareti Tensikatu”, *Sabah*, 23 Ağustos 1325 (3 Eylül 1909), No: 7165.
- “Orman Nezareti Tensikatu”, *Tanin*, 20 Ağustos 1325 (2 Eylül 1909), No: 360.
- “Orman Nezareti Tensikatu”, *Tercümanı Hakikat*, 26 Ağustos 1325 (8 Eylül 1909), No:10215.
- “Orman Nezareti Teşkilatı”, *Tasvir-i Efkâr*, 21 Şubat 1329 (6 Mart 1914), No: 1014.
- “Orman Nezaretinde”, *Tasvir-i Efkâr*, 13 Şubat 1330 (26 Şubat 1915), No:1363.
- “Orman Nizamnamesi”, *Sabah*, 10 Temmuz 1327 (23 Temmuz 1912), No: 8206.
- “Orman Tahkikatu”, *Yeni Tasvir-i Efkâr*, 8 Nisan 1326 (21 Nisan 1910), No: 321.

- “Orman Teşkilatı”, *Tercüman-ı Hakikat*, 13 Temmuz 1326 (26 Temmuz 1910), No: 10530.
- “Orman ve Ma’âdin Nezâreti Tensikati”, *Tanin*, 26 Temmuz 1325 (8 Ağustos 1909), No: 335.
- “Orman ve Ma’âdin Nezâreti”, *Sabah*, 27 Nisan 1325 (10 Mayıs 1909), No: 7048.
- “Orman ve Ma’âdin Nezâretinde”, *Tanin*, 30 Ağustos 1325 (12 Eylül 1909), No: 370.
- “Orman ve Ma’âdin Nezâretinin İcraatı”, *Sabah*, 6 Ağustos 1324 (19 Ağustos 1908), No: 6789.
- “Orman ve Ma’âdin ve Zirâat Nezâreti Tensikati”, *Tanin*, 11 Ağustos 1324 (24 Ağustos 1908), No: 24.
- “Orman ve Ma’âdin ve Zirâat Nezâreti Tensikati”, *Tanin*, 21 Ağustos 1325 (3 Eylül 1909), No: 361.
- “Orman ve Ma’âdin ve Zirâat Nezâreti Tensikati”, *Tanin*, 23 Ağustos 1325 (5 Eylül 1909), No: 363.
- “Orman ve Ma’âdin ve Zirâat Nezâreti Tensikati”, *Tanin*, 26 Ağustos 1325 (8 Eylül 1909), No: 366.
- “Orman ve Ma’âdin ve Zirâat Nezâreti’nde İslahat”, *Tanin*, 25 Teşrinievvel 1324 (7 Kasım 1908), No: 97.
- “Orman ve Ma’âdin ve Zirâat Nezâreti”, *Tanin*, 17 Mayıs 1325 (30 Mayıs 1909), No: 266.
- “Orman ve Nehir Mütchassısları”, *Tanin*, 22 Haziran 1332 (5 Temmuz 1916), No: 2717.
- “Orman Yetiştirilmesi İçin Tedbirler”, *Sabah*, 27 Teşrinisani 1333 (27 Kasım 1917), No: 10070.
- “Ormanlar Hakkında”, *Sabah*, 27 Şubat 1325 (12 Mart 1910), No: 7353.
- “Ormanlara Ait Tedabir”, *Tanin*, 10 Eylül 1324 (23 Eylül 1908), No: 54.
- “Ormanları Teftiş”, *Sabah*, 26 Eylül 1330 (9 Ekim 1914), No: 9001.
- “Ormanlarımız Hakkında”, *Tasvir-i Efkâr*, 17 Ağustos 1332 (31 Ağustos 1916), No: 1849.
- “Ormanlarımız”, *Sabah*, 19 Eylül 1332 (2 Ekim 1916), No: 9656.
- “Ormanlarımıza Dair”, *Tasvir-i Efkâr*, 19 Eylül 1332 (2 Ekim 1916), No: 1881.
- “Ormanlarımızı Tanımak İçin”, *Sabah*, 30 Ağustos 1332 (12 Eylül 1916), No: 9636.
- “Ormanlarımızın İslahı İçin Mütchassis Celbi”, *Sabah*, 15 Mart 1334 (15 Mart 1918), No: 10175.
- “Ormanların İslahı Zımında”, *Sabah*, 6 Şubat 1330 (19 Şubat 1915), No: 9134.
- “Ormanların İslahı”, *Sabah*, 25 Mart 1331 (7 Nisan 1915), No: 9181.
- “Ormanların İslahı”, *Tasvir-i Efkâr*, 7 Nisan 1331 (20 Nisan 1915), No: 1416.
- “Ormanların Muhafazası İçin”, *Sabah*, 9 Ağustos 1327 (22 Ağustos 1911), No: 7874.
- “Ormanların Muhafazası”, *Yeni Tasvir-i Efkâr*, 21 Eylül 1326 (4 Ekim 1910), No: 374.
- “Ormanların Teftişi”, *Tanin*, 26 Şubat 1325 (11 Mart 1910), No: 546.
- “Ormanların Teftişi”, *Tasvir-i Efkâr*, 26 Şubat 1325 (11 Mart 1910), No: 280.
- “Ormanların Usul-ü İdare-i Fenniyeleleri Hakkında Kanun”, *Tasvir-i Efkâr*, 25 Nisan 1333 (25 Nisan 1917), No: 2082.
- “Ormanların Usul-ü İdare-i”, *Sabah*, 25 Nisan 1333 (25 Nisan 1917), No: 9859.
- “Paris Muhabir-i Mahsusamızdan: Orman Nezareti”, *Tanin*, 10 Kanunuevvel 1324 (23 Aralık 1908), No: 143.
- “Selim Melhame Paşa’nın Suistimalatından”, *Tanin*, 3 Kanunuevvel 1324 (16 Aralık 1908), No: 136.
- “Selim Melhame’nin Eşyası”, *Tanin*, 4 Mayıs 1325 (17 Mayıs 1909), No: 253.
- “Selim Melhame’nin Nizamsızlıkları”, *Tanin*, 4 Şubat 1324 (17 Şubat 1909), No: 197.
- “Selim Melhame’ye Ait Eşya”, *Sabah*, 23 Haziran 1326 (6 Temmuz 1910), No: 7469.

- “Selim Melhame’ye Dair”, *Tanin*, 19 Şubat 1324 (4 Mart 1909), No: 212.
- “Suriye Ormanlarında Tetkikat-ı Fenniye”, *Tasvir-i Efkâr*, 31 Temmuz 1332 (13 Ağustos 1916), No: 1831.
- “Taşra Orman Teşkilatı”, *Tanin*, 27 Haziran 1326 (10 Temmuz 1910), No: 667.
- “Tevfik Bey’e Cevabımız”, *Sabah*, 12 Kanunuevvel 1334 (12 Aralık 1918), No: 10442.
- “Ticaret ve Ziraat Nazırıyla Mülakat”, *İktisadiyat Mecmuası*, Yıl: 1, S. 1, 8 Şubat 1331 (21 Şubat 1916).
- “Ticaret ve Ziraat Nezareti ve Zavallı Ormanlarımız”, *Tasvir-i Efkâr*, 10 Mart 1330 (23 Mart 1914), No: 1026, s. 4.
- “Ticaret ve Ziraat Nezareti’nden”, *Tanin*, 7 Teşrinievvel 1331 (20 Ekim 1915), No: 2458.
- “Ticaret ve Ziraat Nezareti”, *Tanin*, 28 Teşrinievvel 1327 (10 Kasım 1911), No: 1146.
- “Yeni Bir Orman Mütahassısı Celbi”, *Tasvir-i Efkâr*, 2 Eylül 1332 (15 Eylül 1916), No: 1864.
- “Ziraat Nezaretindeki Yeni Teşkilat”, *Tanin*, 7 Ağustos 1332 (29 Ağustos 1916,) No: 2761. Ceride-i Havâdis, No: 44.
- Harb Mecmuası*, Y. 1, S. 14, Teşrinisani 1332.
- Neue Freie Presse*, 3 Mai 1914, Nr. 17847.
- Österreichische Monatsschrift für den Orient*, 43. Jahrgang, Janner 1917.
- Sabah*, “Orman ve Maden Nazırı”, 1 Kanunusani 1325 (14 Ocak 1910), No: 7296.
- Sabah*, 2 Şubat 1324 (15 Şubat 1909,) No: 6965.
- Sabah*, 21 Teşrinisani 1325 (4 Aralık 1909), Sayı: 7255.
- Sabah*, 26 Eylül 1325 (9 Ekim 1909), No: 7199.
- Sabah*, 27 Teşrinievvel 1326 (9 Kasım 1910), No: 7592.
- Sabah*, 3 Ağustos 1324 (16 Ağustos 1908), No: 6786.
- Sabah*, 3 Şubat 1324 (16 Şubat 1909), No: 6966.
- Sabah*, 30 Kanunuevvel 1325 (12 Ocak 1910), No: 7294.
- Sabah*, 31 Temmuz 1324 (13 Ağustos 1908), No: 6783.
- Sabah*, 7 Ağustos 1325 (20 Ağustos 1909), No: 7149.
- Şehbal Mecmuası*, 1 Teşrinisani 1325 (14 Kasım 1909), No: 15.
- Takvîm-i Vekâyi, No: 228.
- Tanin*, 1 Teşrinievvel 1324 (14 Ekim 1908), No: 75.
- Tanin*, 22 Eylül 1327 (5 Ekim 1911), No: 1110.
- Tanin*, 27 Teşrinievvel 1326 (9 Kasım 1910), No: 786.
- Tanin*, 3 Ağustos 1324 (16 Ağustos 1908), No: 16.
- Tanin*, 31 Kanunuevvel 1325 (13 Ocak 1910), No: 489-20.
- Tasvir-i Efkâr*, 25 Nisan 1333 (25 Nisan 1917), No: 2082.

Telif-Tetkik Eserler

Kitaplar

- Akbayar, Nuri-Çavaş, Raşit-Demirel, Yücel-Öztuncay, Bahattin-Tunçay, Mete, (Der.), *II. Meşrutiyet’in İlk Yılı 23 Temmuz 1908 – 23 Temmuz 1909*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2008.
- Akyıldız, Ali, *Tanzimat Dönemi Osmanlı Merkez Teşkilâtında Reform*, Eren Yayıncılık, İstanbul 1993.

- Balcı, Ramazan-Sırma, İbrahim, *Ticaret ve Ziraat Nezareti: Memalik-i Osmaniye'de Osmanlı Anonim Şirketleri*, İstanbul Ticaret Odası, İstanbul 2012.
- Batmaz, Eftal Şükrü-Koç, Bekir-Çetinkaya, İsmail, *Osmanlı Ormancılığı İle İlgili Belgeler*, C. I, Orman Bakanlığı Yayınları, Ankara 1999.
- Bernhard, Robert, *Türkiye Ormancılığının Mevzuatı, Tarihi ve Vazifeleri*, Yüksek Ziraat Enstitüsü, Ankara 1935.
- Bingöl, İsa, *Geçmişten-Günümüze Ormanlarımız ve Ormancılığımız*, Ormanlık Eğitim ve Kültür Vakfı, İstanbul 1990.
- Bostan, İdris, *Beylikten İmparatorluğa Osmanlı Denizciliği*, Kitap Yayınevi, İstanbul 2008.
- Bostan, İdris, *Osmanlı Bahriye Teşkilatı: XVII. Yüzyılda Tersâne-i Âmire*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1992.
- Bricogne, Adolphe, *Türkiyede Ormanlık Heyeti*, çev. Fahri Bük, Ziraat Vekâleti Orman Umum Müdürlüğü, Ankara 1940.
- Coup d'oeil general sur l'exposition nationale a Constantinople*, Extraits Du "Journal De Constantinople", 1 Octobre 1863.
- Çadırcı, Musa, *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentleri'nin Sosyal ve Ekonomik Yapıları*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1991.
- Deringil, Selim, *İktidarın Sembolleri ve İdeoloji*, Doğan Kitap, İstanbul 2014.
- Dönmez, Ahmet, *Osmanlı Modernleşmesinde İngiliz Etkisi: Diplomasi ve Reform (1833-1841)*, Kitap Yayınevi, İstanbul 2014.
- Eldem, Vedat, *Harp ve Mütareke Yıllarında Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomisi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1944.
- Eraslan, İsmail, *Türkiye'de Ormanlık Öğretim ve Eğitim Kurumlarının Tarihsel Gelişimi*, Ormanlık Eğitim ve Kültür Vakfı, İstanbul 1989.
- Erim, Nihat, *Devletlerarası Hukuku ve Siyasi Tarih Metinleri*, C. I, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1953.
- Evcimen, Bekir Sıtkı, *Türkiye'de Orman Amenajmanının Gelişimi*, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları, İstanbul 1978.
- Findley, Carter V., *Osmanlı İmparatorluğu'nda Bürokratik Reform: Bâbîâli 1789-1922*, çev. Ercan Ertürk, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2014.
- Genç, Mehmet, *Osmanlı İmparatorluğunda Devlet ve Ekonomi*, Ötüken Yayınları, İstanbul 2000.
- Georgeon, François, *Sultan Abdülhamid*, çev. Ali Berktaş, Homer Kitabevi, İstanbul 2006.
- Gümüş, Cantürk, *Türk Orman Devrimi*, Türkiye Ormanlılar Derneği, Ankara 2018.
- Güran, Tevfik, *Osmanlı Devleti'nin İlk İstatistik Yıllığı 1897 (The First Statistical Yearbook of the Ottoman Empire)*, Tarih İstatistikleri Dizi, C. 5, T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara 1997.
- İnalçık, Halil, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi*, Eren Yayıncılık, İstanbul 2000.
- İşler, Nurullah-Gök, Yusuf, *Osmanlı Ormancılığı İle İlgili Belgeler*, C. II, Orman Bakanlığı Yayınları, Ankara 2003.
- İşler, Nurullah-Gök, Yusuf, *Osmanlı Ormancılığı İle İlgili Belgeler*, C. III, Çevre ve Orman Bakanlığı Yayınları, Ankara 2003.
- Kansu, Aykut, *1908 Devrimi*, İletişim Yayınları, İstanbul 2002.

- Kılıç, Erhan, *Osmanlı Ormancılığının Zor Yılları (1914-1919)*, OGEM-VAK, Ankara 2019.
- Kılıç, Erhan, *Osmanlı'dan Türkiye Cumhuriyeti'ne Ağaç Bayramları*, TMMOB Orman Mühendisleri Odası, İstanbul 2021.
- Koloğlu, Orhan, *Abdülhamid Gerçeği*, Pozitif Yayınları, İstanbul 2005.
- Kutluk, Halil, *Türkiye Ormancılığı ile İlgili Tarihi Vesikalar 1202-1341 (1787-1925)*, C. 2, Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara 1967.
- Kutluk, Halil, *Türkiye Ormancılığı ile İlgili Tarihi Vesikalar 893-1330 (1487-1923)*, C. 1, Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, İstanbul 1948.
- Kutluk, Halil-Yund, Kerim, *Hoca Ali Rıza: Orman Umum Müdürlerinden Hayatı ve Eserleri 1843-1925*, Akın Matbaası, Ankara 1949.
- Makzume, Erol, *Sultan II. Abdülhamid'in Hizmetinde Selim Melhame Paşa ve Ailesi*, MD Basımevi, İstanbul 2019.
- Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmanî*, C. 6, haz. Nuri Akbayar, Seyit Ali Kahraman, Yücel Demirel, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1996.
- Narin, Resul, *Adadan Pazara Sakarya*, Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası Yayınları, Sakarya 2014.
- Ortaylı, İlber, *Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahallî İdareleri*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2011.
- Soydan, Hasan, *120 Yıllık Eğitimi Çınarı: Halkalı Ziraat Mekteb-i Alisi*, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Ankara 2011.
- Tahsin Paşa, *Abdülhamit ve Yıldız Hatıraları*, Muallim Ahmet Halit Kitaphanesi, İstanbul 1931.
- Taşkesenlioğlu, M. Yasin, *Tanzimat Döneminde Bir Reform Meclisi: Meclis-i Âli-i Tanzimât (1854-1861)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2018.
- Tızlak, Fahrettin, *Osmanlı Döneminde Keban-Ergani Yöresinde Madencilik (1775-1850)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1997.
- Toprak, Zafer, *Türkiye'de "Millî İktisat" (1908-1918)*, Yurt Yayınları, Ankara 1982.
- Toprak, Zafer, *Türkiye'de Ekonomi ve Toplum (1908-1950): İttihat-Terakki ve Devletçilik*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1995.
- Toprak, Zafer, *Türkiye'de Ekonomi ve Toplum (1908-1950): Millî İktisat-Millî Burjuvazi*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1995.
- Tural, Erkan, *Son Dönem Osmanlı Bürokrasisi: II. Meşrutiyet Dönemi'nde Bürokratlar, İttihatçılar ve Parlamenterler*, İmge Kitabevi, Ankara 2016.
- Türk Ziraat Tarihine Bir Bakış*, Birinci Köy ve Ziraat Kalkınma Kongresi Yayını, Devlet Basımevi, İstanbul 1938.
- Uçarol, Rifat, *Siyasi Tarih (1789-1994)*, Filiz Kitabevi, İstanbul 1995.
- Unat, Faik Reşit, *İkinci Meşrutiyetin İlanı ve Otuzbir Mart Hâdisesi*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1985.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devletinin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1988.
- Ünal, Mehmet Ali, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Fakülte Kitabevi, Isparta 1997.
- Verhaaren, Christine Isom, *Kâfirle İttifak: 16. Yüzyılda Osmanlı-Fransız Anlaşması*, çev. Ayla Ortaç, Kitap Yayınevi, İstanbul 2015.
- Yund, Kerim, *Orman Umum Müdürleri Albümü*, Hüsnütabiat Matbaası, İstanbul 1959.

Tezler

- Aras, Engin, *Bir Osmanlı Sanayi Teşebbüsü Olarak Tokat Kalhanesi (1840-1920)*, Doktora Tezi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat 2019.
- Çakmak, Hasan Ali, *Meclis-i Âli-i Hazâin'in Teşkilat Yapısı ve Faaliyetleri*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, İstanbul 2016.
- Toruk, İbrahim, *Halkalı Ziraat Mektebi (1892-1928)*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul 2013.
- Çeşme, Volkan, *Halkalı Ziraat Mektebi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul 2011.
- Damlıbağ, Fatih, *Osmanlı Devleti'nde Porselen ve Çini Fabrikaları*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul 2011.
- Dursun, Selçuk, *Forest And The State: History Of Forestry And Forest Administration In The Ottoman Empire*, Doktora Tezi, Sabancı Üniversitesi, İstanbul 2007.
- Gücüm, Kuntay, *Islahat Fermanı Sonrasında (1856-1871) Osmanlı Devlet Yapısındaki Değişime Fransa'nın Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul 2008.
- Kaşıyuğun, Burak Ramazan, *R. 1323/M. 1907-1908 Tarihli Orman İstatistiği'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın 2021.
- Keskin, Özkan, *Orman ve Ma'âdin Nezâreti'nin Kuruluşu ve Faaliyetleri*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul 2005.
- Öztürk, Sinan Hüseyin, *Osmanlı Devleti'nde Orman Yangınları (1850-1918)*, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya 2021.
- Quataert, Donald, *Ottoman Reform and Agriculture in Anatolia 1876-1908*, Doktora Tezi, University of California, Los Angeles 1973.
- Sleman, Rabar, *Tanzimat Döneminde Osmanlı-Fransa İlişkileri (Askeri, Ekonomik ve Kültürel) 1839-1876*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara 2021.
- Şahin, Özlem, *Sultan I. Abdülmecid ve Batılılaşma Sürecine Katkıları*, Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri 2013.
- Şendil, Abdurrahman Fatih, *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Orman Fakültesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul 2014.
- Kırmızı, Abdülhamit, *II. Abdülhamid Dönemi (1876-1908) Osmanlı Bürokrasisinde Gayrimüslimler*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara 1998.

Makaleler

- Akagündüz, Ümüt-Nizamoğlu, Ahmet, "Osmanlı Devleti'nde Ormancilık Eğitiminin Değişen Boyutları ve Orman Ameliyat Mektepleri", *Atatürk Yolu Dergisi*, S. 69, 2021, ss. 1-24.
- Akça, Gürsoy-Hülür, Himmet, "Osmanlı Hukukunun Temelleri ve Tanzimat Dönemindeki Hukuksal Yeniliklerin Sosyo-Politik Dinamikleri", *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, C. 19, 2006, ss. 295-321.
- Akagündüz, Ahmet; "İcâreteyn", *DİA*, C. 21, İstanbul, 2000, ss. 389-391.
- Akyüz, Yahya-Öztürk, Faruk, "Ethem Nejat ve Ferit Bey'in İlk Ağaç Bayramı Girişimi", *Tarih ve Toplum*, C. 38, S. 225, Eylül 2002, ss. 21-26.
- Alabaş, Ramazan, "Environmental Topics and Environmental Ethics in Primary School Humanities and Social Sciences Education during the Late Ottoman Period (1913-1918)", *International Electronic Journal of Environmental Education*, Vol. 9, Issue 2, 2019, pp. 120-141.

- Alabaş, Ramazan-Yinilmez Akagündüz, Seval, “The Ethical Value of Human and Environmental Relations: The Place of Environmental Ethics in Geography Curriculum and Textbooks in Turkey”, *International Journal of Education Technology and Scientific Researches*, 6 (16), 2021, pp. 1851-1906.
- Ali Kemal, “Türkiyede Orman Ameliyat Mektepleri”, *Orman ve Av*, Yıl: 7, S. 57, 1934, ss. 9.
- Antuan Tangır, “Orman İdaresinin Islah ve Tensiki”, *Tanin Gazetesi*, 2 Şubat 1324 (15 Şubat 1909), No: 195, ss. 4.
- Ayanoğlu, Sedat, “Hukuksal Açıdan Muhafaza Ormanı ve Milli Park Kavramları”, *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, Seri: B, C. 45, S. 3-4, 1995, ss. 29-42.
- Bayer, Muhsin Zekai, “1857-1957 Yılları Arasında Memleketimizdeki Ormancılık Propaganda ve Eğitimi Çalışmaları”, *Türk Ormancılığı Yüzüncü Tedris Yılına Girerken 1857-1957*, Türkiye Ormancılar Cemiyeti Yayınları, Ankara 1957, ss. 269-282.
- Birben, Üstüner, “Cibal-i Mübaha”, *II. Ormancılıkta Sosyo-Ekonomik Sorunlar Kongresi*, 19-21 Şubat 2009, ss. 395-404.
- Bostan, İdris, “İmparatorluk Donanmasına Doğru: Tersâne-i Âmire'nin Kuruluşu ve Denizlerde Açılım”, *Türk Denizcilik Tarihi*, C. 1, ed. İdris Bostan, Salih Özbaran, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, İstanbul 2009, ss. 121-131.
- Bostan, İdris, “Osmanlı Bahriyesinin Yönetimi”, *Türk Denizcilik Tarihi*, C. 1, ed. İdris Bostan, Salih Özbaran, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, İstanbul 2009, ss. 297-307.
- Bostan, İdris, “Tersâne-i Âmire” *DİA*, C. 40, İstanbul 2011, ss. 513-516.
- Bricogne, Adolphe, “La Mission Forestiere en Turquie”, *Revue des Eaux et Forêts*, 15 Fevrier 1876, Paris, pp. 361-386.
- Bricogne, Adolphe, “Les Forêts de L’empire Ottoman, Juliet”, *Revue des Eaux et Forêts*, 1877, Paris, pp. 273-289, 321-325, 369-384, 417-431.
- Cin, Halil, “Tanzimattan Sonra Türkiye’de Ormanların Hukuki Rejimi”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 35, S. 1, 1978, ss. 311-379.
- Çağlar, Yücel, “Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Ormancılık ve Gelişimi”, *Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türkiye Ansiklopedisi*, C. 6, İletişim Yayınları, İstanbul 1985, ss. 1563-1574.
- Çeşme, Volkan, “Osmanlı’da Ziraati Modernleştirme Sürecinde Halkalı Ziraat Mektebi (1892-1928): Kuruluşu ve İdari Yapısı”, *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*, C. XV, S. 2, 2014, ss. 39-80.
- Dikici, Ali, “Osmanlı Makedonya’sında Kurulan İlk Uluslararası Polis Barış Koruma Misyonu: Mürzsteg Reform Programı”, *Karadeniz Araştırmaları*, C. 6, S. 24, K13 2010, ss. 75-108.
- Dursun, Selçuk, “Dispossession by concession: forest in the Ottoman Empire and early Turkish Republic”, *Seeds of Power: Explorations in Ottoman Environmental History*, Ed. Onur İnal -Yavuz Köse, White Horse Press, Winwick, Cambridgeshire 2019, pp. 260-284.
- Elçin, Gökhan, “Türkiye’de ilk Orman Okulunun Kurucusu Louis Tassy, Hayatı ve Eserleri”, *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, Seri B, C. XVI, S. 2, 1966, ss. 131-135.
- Elif Ha, “Kastamonu ve Bolu Ormanları”, *Ticaret-i Umumiye Mecmuası*, Y. 2, C. 2, S. 35, 14 Mart 1334 (14 Mart 1918) ss. 177-179.
- Elif Ha, “Kastamonu ve Bolu Ormanları”, *Ticaret-i Umumiye Mecmuası*, Y. 2, C. 2, S. 37, 3 Nisan 1334 (3 Nisan 1918), ss. 206-208.

- Engin, Vahdettin, "Sultan II. Abdülhamid'e Düzenlenen Ermeni Suikastı ve Bu Sebepçe Belçika ile Yaşanan Diplomatik Kriz", *Belleten*, C. 59, S. 225, 1995, ss. 413-428.
- Eraslan, İsmail, "Türkiyede Yapılan İlk Amenajman Planının Analitik ve Kritik Olarak İncelenmesiyle Varılan Neticeler", *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, Seri B, C. V, S. II, 1955, ss. 199-221.
- Esin, Taylan, "Büyük Savaş'ın Sonunda Anadolu Ormanları", *Kebikeç*, S. 41, 2016, ss. 125-148.
- Esin, Taylan, "Büyük Savaş'ta Hususi Bir Teşebbüs", *Toplumsal Tarih*, S. 246, Haziran 2014, ss. 26-34.
- Ferit, "Ağaçları Sevelim", *Yeni Fikir*, Y. 1, S. 4, 15 Mart 1328 (28 Mart 1912), ss. 104-109.
- Ferit, "Ormancılık", *Yeni Fikir*, Y. 1, S. 5, 15 Nisan 1328 (28 Nisan 1912), ss. 133-136.
- Ferit; "Ağaçları Sevelim", *Yeni Fikir*, Y. 1, S. 4, 15 Mart 1328 (28 Mart 1912), ss. 104-109.
- Ferit; "Ormancılık", *Yeni Fikir*, Y. 1, S. 5, 15 Nisan 1328 (28 Nisan 1912), ss. 133-136.
- Gazel, Ahmet Ali, "Osmanlı Devleti'nde Parlamento Fesihleri (1877-1920)", *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Y. 18, S. 35, Bahar 2022, ss. 67-101.
- Gölen, Zafer, "1849-1851 Bosna Hersek İsyanı", *Belleten*, C. 66, S. 247, 2002, ss. 905-930.
- Gölen, Zafer, "Osmanlı Barut Üretim Merkezi: Baruthâne-i Âmire", *Türkler*, C. 10, 2002, ss. 136-144.
- Gölen, Zafer, "Tanzimat Dönemi Bosna Hersek İsyanlarının Nedenleri", ed. Osman Köse, *Osmanlı'dan Günümüze Eşkıyalık ve Terör*, İlkadım Belediyesi, Samsun 2017, ss. 199-216.
- Gölen, Zafer, "Tanzimat Döneminde Osmanlı Devleti'nin Bosna Hersek Ormanlarını Korumaya Yönelik Çabaları", *Belleten*, C. 80, S. 288, 2016, ss. 547-572.
- Günay, Hacı Mehmet, "Vakıf", *DİA*, C. 42, İstanbul 2012, ss. 475-479.
- Güneş, İhsan, "II. Meşrutiyet Dönemi Hükümet Programları (1908-1918)", *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, S. 1, 1990, ss. 171-269.
- Hanssen, Jens, "Malhamé – Malfamé: Levantine Elites and Transimperial Networks on the Eve of the Young Turk Revolution," *International Journal of Middle East Studies*, 43 (1), 2011, pp. 25-48.
- Haykıran, Aysun Sarıbey, "Osmanlı Ekonomisinde Ormancılığın Yeri: XIX. Yüzyılda Aydın Vilayeti'nde Ormanlar ve Ormancılık Faaliyetleri", ed. Arif Bilgin, Burhan Çağlar, *Klasikten Moderne Osmanlı Ekonomisi*, Kronik Kitap, İstanbul 2019, ss. 209-222.
- Hermann Veith, "Orman Islahatı", *İktisadiyat Mecmuası*, Y. 1, S. 7, 28 Mart 1332 (10 Nisan 1916), ss. 3-4.
- Hermann Veith, "Orman Islahatı", *İktisadiyat Mecmuası*, Y. 1, S. 8, 7 Nisan 1332 (20 Nisan 1916), ss. 3.
- Hüseyin Cahit, "Bab-ı Âli'nin Mesleği", *Tanin*, 19 Temmuz 1324 (1 Ağustos 1908), No: 1.
- İnalçık, Halil, "Osmanlı Deniz Egemenliği", *Türk Denizcilik Tarihi*, ed. Bülent Arı, T.C. Başbakanlık Denizcilik Müsteşarlığı, Ankara 2002, ss. 49-65.
- İnalçık, Halil, "Tanzimat'ın Uygulanması ve Sosyal Tepkileri", *Belleten*, C. 28, S. 112, 1964, ss. 623-690.

- İnalcık, Halil, “Tanzimat’ın Uygulanması ve Sosyal Tepkileri”, *Tanzimat: Değişim Sürecinde Osmanlı İmparatorluğu*, ed. Halil İnalcık, Mehmet Seyitdanlıoğlu, Phoenix Yayınevi, Ankara 2007, ss. 109-132.
- İnalcık, Halil, “Çiftliklerin Doğuşu: Devlet, Toprak Sahipleri ve Kiracılar”, *Osmanlı’da Toprak Mülkiyeti ve Ticari Tarım*, ed. Çağlar Keyder, Faruk Tabak, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1997, ss. 17-35.
- Karataşer, Büşra, “Babıâli’nin Amerikan Petrol Şirketi Standard Oil’e Bakışı”, *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13/2, K1ş 2018, ss. 343-363.
- Karbi, Bilge, “Avusturya-Macaristan İmparatorluğu’nun Osmanlı İmparatorluğu’na İktisadî-Askerî Nüfuzu”, *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*, C. 13, S. 25, 2017, ss. 117-154.
- Keskin, Özkan, “Osmanlı Devleti’nde Yabancı Maden Mühendislerinin İstihdamı ve Osmanlı Madencilğine Hizmetleri”, *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları*, S. 11, 2007, ss. 79-92.
- Keskin, Özkan, “Osmanlı Ormancılığı’nın Gelişiminde Fransız Uzmanların Rolü”, *Tarih Dergisi*, S. 44, 2006, ss. 123-142.
- Kılıç, Erhan, “Arşiv Belgelerine Göre Osmanlı’da Odun Dışı Orman Ürünleri”, *Ağaç ve Orman*, C. 2, S. 2, 2021, ss. 511-521.
- Kılıç, Erhan, “Osmanlı Ormancılığında Orman Yangınlarıyla Mücadele Yöntemleri”, *Ağaç ve Orman*, C. 1, S. 1, 2020, ss. 12-20.
- Kılıç, Erhan, “Osmanlı Ormancılığında Teknik Elaman Yetiştirme Çabası: Islahiye Orman Ameliyat Mektebi (1917-1919)”, *Turkish Journal of Forest Science*, C. 6, S. 2, ss. 615-628.
- Kılıç, Erhan, “Tanzimat’ın Başarısız Girişimi: İlk Orman Müdürlüğünün Kuruluşu ve Kapatılma Süreci”, *Ağaç ve Orman*, 2 (2), 2021, ss. 52-61.
- Kılıç, Erhan, “Uzman Raporlarında Belgrad Ormanı”, *Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, C. 18, S. 2, 2022, ss. 133-152.
- Kılıç, Erhan-Ok, Kenan, “Memâlik-i Mahrûsede Olan Ormanların Tanzim ve Tesviyesine Dair Lâyiha-i Mütercemedir İsimli 1840 Tarihli Belgenin Türkiye Ormancılığındaki Rolü”, *Türk Hukuk Tarihi Araştırmaları*, S. 22, Güz 2016, ss. 5-34.
- Kırca, Simay-Kahraman, Seyit Ali-Atasoy, Nurhan-Çolak, Alper Hüseyin, “Çağlar Boyunca Belgrad Ormanı”, Ed. Alper Hüseyin Çolak, *Belgrad Ormanı: Bir Doğa ve Kültür Mirası*, İstanbul 2013, ss. 20-263
- Koç, Bekir, “1870 Orman Nizamnamesi’nin Osmanlı Ormancılığına Katkısı Üzerine Bazı Notlar”, *Tarih Araştırmaları Dergisi*, C. 24, S. 37, 2005, ss. 231-257.
- Koç, Bekir, “Osmanlı Devleti’nde Orman ve Koruların Tasarruf Yöntemleri ve İdarelerine İlişkin Bir Araştırma”, *OTAM*, S. 10, 1999, ss. 139-158.
- Koç, Bekir, “Tanzimat Sonrası Hukuk Metinlerinde Av Yasakları”, *Acta Turcica*, Y. 1, S. 1, Ocak 2009, ss. 153-163.
- Köprülü, Bülent, “11 Şevval H. 1286 Tarihli Orman Nizamnamesinin Getirdiği Yenilikler” *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. 16, S. 1-2, 1950, ss. 237-271.
- Köprülü, Bülent, “Cibal-i Mubaha ve Sahih Vakıflara Ait Ormanlarla Baltalıkların H. 1274 Tarihli Arazi Kanunnamesine Nazaran Hukuki Durumları”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. 15, S. 2-3, 1949, ss. 703-726.

- Kurtaran, Uğur, "XVIII. Yüzyılın İlk Yarısında Kocaeli Ormanlarının Başlıca Kullanım Alanları (1700-1754)", *Uluslararası Kara Mürsel Alp ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu-II*, Nisan 2015, ss. 1069-1082.
- Kutluk, Halil, "1893-1910 Tarihleri Arasında Halkalı Ziraat", *Orman Genel Müdürlüğü Teknik Haberler Bülteni*, Mart 1966, ss. 250-253.
- Kutluk, Halil, "1916-1919 ve 1925 Dönemlerine Ait Orman Kanunu", *Teknik Haberler Bülteni*, Y. 7, S. 26, Haziran 1968, ss. 102-126.
- Kutluk, Halil, "1916-1919 ve 1925 Dönemlerine Ait Orman Kanunu", *Teknik Haberler Bülteni*, Y. 7, S. 27, Eylül 1968, ss. 161-172.
- Kutluk, Halil, "Ders Nazırı Dr. Bauer ve Orman Mektebi Alisi İçin 54 Yıl Önce Vermiş Olduğu Rapor", *Teknik Haberler Bülteni*, S. 35, 1970, ss. 191-203.
- Kutluk, Halil, "Orman ve Maadin Mektebi Neden Lâğvedildi? Bu Okulun Ormancı Kadrosu ve Tahsisatı Halkalı Ziraate Ne için İlhak Olundu?", *T.C. Tarım Bakanlığı Dergisi*, Y. 2, S. 6, Mart 1948, ss. 25-28.
- Kutluk, Halil, "Ormancılık Aleminin Eski Simaları: Ahmet Şükrü Bey ve Zamanı", *Orman ve Av*, Y. 14, S. 2, Şubat 1942, ss. 41-49.
- Kutluk, Halil, "Türkiye Ormancılığında Öğretimin Seyri, Öğretimle İlgili Bazı Mevzuat ve Teşkilat", *Teknik Haberler Bülteni*, Yıl: 9, S. 33, 1970, ss. 142-171.
- Kutluk, Halil, "Türkiye'de Yabancı Orman Mütchassısları Mon Rişar", *Orman ve Av*, Y. 16, S. 2, 1944, ss. 44-46.
- Kutluk, Halil, "Türkiye'de Yabancı Ormancılar", *Türkiye Ormancılığı 100. Tedris Yılına Girerken*, Türkiye Ormancılar Derneği Yayını, Yayın No: 7, Ankara, 1957, ss. 181-198.
- Kutluk, Halil, "Türkiyede Yabancı Orman Mütchassısları I: Tassy", *Orman ve Av*, Y. XV, S. 6, Haziran 1943, ss. 150-156.
- Kutluk, Halil, "Türkiyede Yabancı Orman Mütchassısları III: Birikoni (A. Bricogne)", *Orman ve Av*, Y. XV, S. 11, Birinciteşrin 1943, ss. 399-403.
- Kutluk, Halil, "Türkiyede Yabancı Orman Mütchassısları III: Simon", *Orman ve Av*, Y. XV, S. 12, Birincikanun 1943, ss. 435-439.
- Kutluk, Halil, "Türkiyede Yabancı Orman Mütchassısları IV: Godşo (Godchaux)", *Orman ve Av*, Y. XVI, S. 1, Birincikanun 1944, ss. 20-22.
- Mehmed Tefik, "Ormanlarımızın Tezyid-i Varidatı Nasıl Mümkündür (II)", *Orman Mekteb-i Âlisi Mecmuası*, No: 2, Eylül 1333 (Eylül 1917), ss. 34-46.
- Mehmed Tefik, "Ormanlarımızın Tezyid-i Varidatı Nasıl Mümkündür", *Orman Mekteb-i Âlisi Mecmuası*, No: 1, Ağustos 1333 (Ağustos 1917), ss. 5-9.
- Mehmet Zeki, "Ağaç Bayramı", *Yeni Fikir*, C. 3, S. 21, 1 Mayıs 1330 (14 Mayıs 1914), ss. 666-675.
- Mehmet Zeki, "Ağaç Bayramı", *Yeni Fikir*, C. 3, S. 21, 1 Mayıs 1330 (14 Mayıs 1914), s. 666-675.
- Nazaret Dağavaryan, "Orman İdaresi", *Tanin*, 11 Mart 1327 (24 Mart 1911), No: 918, ss. 2.
- Nazaret Dağavaryan, "Orman Mektebi", *Tanin*, 10 Mart 1327 (23 Mart 1911), No: 917, s. 3.
- Nazaret Dağavaryan, "Ormanlarımız", *Tanin*, 7 Mart 1327 (20 Mart 1911), No: 914, s. 4-5.

- Nemlioğlu Koca, Yasemin, “Karamürsel Gemisi: Özellikleri ve Kullanımına Yönelik Bazı Tespitler”, *Uluslararası Kara Mürsel Alp ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu II*, Kocaeli 2016, ss. 283-299.
- Önsoy, Rıfat, “Tanzimatta Üretimi Çağdaştırma Çabaları: Ziraat ve Orman Mektepleri” *Osmanlı Dünyasında Bilim ve Eğitim Milletlerarası Kongresi Tebliğleri*, 12-15 Nisan 1999, İstanbul 2001, ss. 481-487.
- Özcan, Abdülkadir, “İstabl”, *DİA*, C. 19, İstanbul 1999, ss. 203-206.
- Özcan, Abdülkadir, “İstanbul Ağası”, *DİA*, C. 23, İstanbul 2001, ss. 302-303.
- Özdenmez, Metin-Ekizoğlu, Abdi, “Tanzimat ve Meşrutiyet Dönemleri Ormancılığında Katkıları Olan Yabancı Uzmanlar”, *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, C: 43, Ss 3-4, 1993, ss. 57-68.
- Özdönmez, Metin-Ekizoğlu, Abdi, “Cumhuriyet Dönemi Ormancılığında Katkısı Olan Yabancı Uzmanlar”, *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, Seri B, C. 44, S. 1-2, 1994, ss. 13-28.
- Özer, İsmail, “Türkiye’de Orman ve Ormancılık Politikaları I: İlanından İlgasına Kadar 1920 Baltalık Kanunu”, ed. Hasan Selim Kıroğlu, *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Alanında Akademik Çalışmalar*, C. 4, Gece Kitaplığı, Ankara 2020, ss. 407-457.
- Özkaya, Yücel-Akyıldız, Ali, “Muhassıl”, *DİA*, C. 31, Ankara 2020, ss. 18-20.
- Sarısır, Serdar, “Milli İktisat Politikasının İzmir’deki Tezahürlerinden; Türkiye Palamutçular Anonim Şirketi”, haz. Erden Ünlen, *Türkiye Cumhuriyeti’nin Ekonomik ve Sosyal Tarihi Uluslararası Sempozyumu*, C. I, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara 2017, ss. 217-248.
- Süleyman İhsan, “Ormanlarımızın Tarihçesi”, *Orman Mekteb-i Âlisi Mecmuası*, No: 2, Eylül 1333 (Eylül 1917), ss. 59-63.
- Şahin, Mustafa, “Osmanlı Devleti’nde Yabancı Uzmanlar Aracılığıyla Batılılaşma Çabaları”, *Milli Eğitim*, S. 143, 1999, ss. 87-90.
- Şener, Abdüllatif, “Tanzimat ve Osmanlı Maliyesi”, *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C. 8, S. 2, 1990, ss. 49-76.
- Şişman, Aysin, “Osmanlı Devleti’nde Batılı Anlamda Mesleki ve Teknik Eğitimin Doğuşu”, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 1, S. 1, 2008, ss. 27-43.
- Tızlak, Fahrettin, “Osmanlı Devleti’nde Ham Bakır İşleme Merkezleri Olarak Tokat ve Diyarbakır”, *Belleten*, C. 59, S. 226, Aralık 1995, ss. 643-660.
- Toprak, Zafer, “Osmanlı Devleti’nde Sayısallaşma Ya da Çağdaş İstatistiğin Doğuşu”, der. Halil İnalçık, Şevket Pamuk, *Osmanlı Devleti’nde Bilgi ve İstatistik*, T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara 2000, ss. 97-112.
- Tural, Erkan, “Osmanlı Orman ve Maâdin ve Zirâat Nezâreti’nde Bürokratik Reform (1908-1914)”, *Tarih Dergisi*, S. 48, 2008, ss. 85-115.
- Yıldırım, Mehmet Ali, “Osmanlı’da İlk Çağdaş Zirai Eğitim Kurumu: Ziraat Mektebi (1874-1851)”, *OTAM*, S. 24, 2008, ss. 223-240.
- Yörük, Doğan, “Osmanlıdan Günümüze Türk Toplumunda Çevre Anlayışının Gelişmesinde Vakıflar ve Dernekler”, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 40, Güz 2016, ss. 361-372.
- Yund, Kerim, “Beykoz Orman Ameliyat Mektebi”, *Orman ve Av*, S. 5, 1961, ss. 22-23.
- Sözlükler**
- Devellioğlu, Ferit, *Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara 1993.

Pakalın, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C. I, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara 1993.

Sarıbaş, Metin, *Ormancılık Terimleri Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2016.

Şemseddin Sami, *Kâmûs-ı Türkî*, Çağrı Yayınları, İstanbul 2010.